

LETO XIX • ŠTEVILKA 4 • APRIL 1997
POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2102 MARIBOR
CENA 150 TOLARJEV

viharnik

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC P.O.

ŠE O INFORMACIJSKEM SISTEMU GOZDNEGA GOSPODARSTVA

V prejšnji številki Viharnika smo bralce seznanili, da Gozdno gospodarstvo pripravlja nov informacijski sistem, ki temelji na programu DIRIS in EDICO.

Ta program posveča posebno pozornost planiranju proizvodnega procesa v gozdarski dejavnosti. Omogoča sprotno spremljanje vseh poslovnih gododkov in obvladovanje stroškov, ki nastajajo pri poslovanju.

Proizvodnja je informacijsko povezana s področjem marketinga in prodaje. Tako bomo lahko ustregli željam in potrebam naših kupcev. S tem pa bo možno iztržiti višjo vrednost za gozdne sortimente in prispevati k dobičku podjetja.

Končni cilj in namen našega novega informacijskega sistema je kvalitetno obvladovanje in vodenje vseh po-

slovnih procesov Gozdnega gospodarstva. To bomo dosegli s povezavo posameznih programov v "direktorski informacijski sistem".

Nov informacijski sistem, ki je v največji možni meri prilagojen našim specifičnim razmeram smo temeljito pripravljali skoraj dve leti. Sedaj je skrbno izdelan in dodobra preizkušen. V poslovanje podjetja smo ga uvedli v tem mesecu.

Pričakujemo, da bomo dosegli postavljene cilje in tudi s tem prispevali k dobremu gospodarjenju z državnimi gozdovi in boljšemu poslovanju podjetja v korist naših bodočih delničarjev.

Hubert Dolinšek

Na CLS - Foto: I. Robnik

POSLOVNA ENOTA GRADNJE

Poslovno enoto Gradnje nam predstavlja Bogdan Kutin, diplomirani inženir gozdarstva. Leta 1979 se je zaposlil v projektivi kot pripravnik. Prve izkušnje vodenja si je pridobil na TOK Slovenj Gradec, kjer je bil med 1982 in 1984 letom vodja revirjev za področje Mislinja. Na Gradnje je prišel 1984 leta in jih uspešno vodi še danes.

Bogdan Kutin, dipl. ing. gozd.

"Razvoj gradbene dejavnosti v okviru gozdarstva se je pričel v letu 1956, ko je bil ustanovljen odsek za gradnje pri takratni upravi Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Z načrtno in intenzivnejšo gradnjo gozdnih komunikacij je odsek pričel leta 1960. Že naslednje leto pa je bil ustanovljen samostojni obrat za gradbeno dejavnost. V letih od 1960 do 1965 je bilo na obratu zaposlenih med 140 in 150 ljudi letno. Po letu 1965 je ročno gradnjo zamenjala strojna, delo je postalo lažje, število zaposlenih pa se je zmanjšalo pod 100. Nekje do leta 1968 pa je obrat opravljal tudi dejavnost visokih gradenj. Med leti 1971 in 1977 se je takratni TOZD Gradnje ukvarjal še s turizmom. V letih med 1970 in 1980 smo zaposlovali med 70 do 80 ljudi. V tem obdobju smo izvajali predvsem novogradnje, rekonstrukcije ter vzdrževali gozdne ceste. Pri teh delih smo imeli zagotovljene 80% realizacije, 20% pa smo si morali prislužiti izven podjetja pri raznih eksternih naročnikih. Pomembna letnica v obdobju delovanja gradbenega obrata je 1989, ko se je gozdarstvo izločilo iz tedanje Lesne Slovenj Gradec. Do takrat smo precej del opravljali za lesnoindustrijske tozde, od nizkih gradenj do raznih vzdrževalnih del. Preko zime, ko v naši dejavnosti ni dela, pa smo delavce zaposlovali v teh obratih.

Prelomno leto za Gradnje je bilo leto 1990, ko so se začele v gozdarstvu vsem nam znane spremembe. Naenkrat je ugasnil vir financiranja (t.j. 8% sredstev prodajne

vrednosti lesa za gradnje in vzdrževanje gozdnih cest), gozdarstvo je bilo pred reorganizacijo, novi viri financiranja tako za gradnje kot za vzdrževanje še niso bili zagotovljeni, zato smo lahko dosegli znotraj podjetja le 20 do 30% potrebne realizacije, 70% realizacije pa smo morali "čez noč" poiskati zunaj podjetja. Bili smo prisiljeni iskati delo na trgu. V tem obdobju pa je bila močna konkurenca med specializiranimi podjetji za gradbeno dela in novo nastalimi podjetji. Prišlo je do velikega pretresa med zaposlenimi. Število smo morali zmanjšati za 40% do 50%. Zavedali smo se, da bomo morali biti konkurenčni tako večjim kot manjšim, privatnim podjetjem.

Zato je bilo neobhodno potrebno, da smo zmanjšali tudi režijo na minimum. Vedeli smo, da lahko našo dejavnost opravljamo le na osnovi kvalitetno opravljenih del, ki jih lahko izvajajo le strokovni, pridni in vestni delavci.

V letih 1991 in 1992 smo si zelo prizadevali dobiti kar največ del. Z veliko truda in odrekam nam je uspelo zagotoviti delo za zaposlene. Dela smo opravljali kvalitetno in v dogovorjenih rokih in nismo imeli reklamacij. Tudi cenovno smo bili ugodni ponudniki. S tem smo si pridobili dober renome v tem koroškem prostoru tako, da so v letu 1993 naročniki že sami iskali usluge pri nas. V teh letih pa smo se začeli ponovno ukvarjati tudi z visokimi gradnjami.

Kot sem že omenil, smo morali temeljito zmanjšati število zaposlenih in spremeniti delovne navade le-teh. V kolektivu so ostali stalni delavci v takem številu, za katere vidimo zaposlitev tako v letnem kot v zimskem času. V letih med 1990 in 1994 smo zaposlovali povprečno 30 do 35 ljudi letno.

Pred škarpo v izgradnji na Jenini stojijo z leve: Edo Kotnik, Ludvik Hartman, Oto Mlakar, Viktor Pečecnik in Matjaž Pečoler.

Ponovno oživljanje naše dejavnosti zasledimo v letu 1994. Gozdarstvo se je dokončno organiziralo in vzpostavilo se so novi viri financiranja. Tako smo v tem letu zaposlovali že več kot 40 delavcev v sezoni in po vseh teh težkih letih dosegli realizacije 300 mio SIT in na koncu leta ugodni finančni rezultat. V letu 1995 so se prvič pojavili javni razpisi tudi za gradnjo in vzdrževanje gozdnih cest. Za ta dela smo bili najbolj ugodni ponudniki in smo bili izbrani za izvajalce v vseh koroških občinah v letih 1995 in 1996.

V letu 1995 pa smo se ponovno kadrovsko okrepili. Preko sezone smo zaposlovali poprečno 50 delavcev. V tem letu smo realizirali več kot 350 mio SIT, od tega dobrih 100 mio SIT na gozdnih cestah, ostalih 200 mio pa smo realizirali na osnovi opravljenih drugih gradbenih del, ki smo jih prav tako dobili na osnovi javnih razpisov. Tako smo rekonstruirali lokalne ceste, kanalizacije, vodovode, delali smo razne škarpe, polagali tlakovce, za manjša dela pa individualni naročniki. S temi deli smo dosegli ca 100 mio realizacije, ostalih 100 mio pa smo dosegli z deli na visokih gradnjah, kot so: adaptacija III. nadstropja zdravstvenega doma Slovenj Gradec, rekonstrukcija Centra za socialno delo v Slovenj Gradcu ter izgradnja hiš za individualne naročnike.

V letu 1996 smo bili ponovno izbrani na osnovi javnih razpisov za izvajanje del na cestah koroških občin kljub močni konkurenci. To kaže, da so bile občine - investitorji v preteklem letu z nami zadovoljni. Na gozdnih cestah smo dosegli ca 200 mio SIT realizacije. Obnovili smo ca 14 km lokalnih cest in sicer: v občini Slovenj Gradec ceste: Šmiklavž - Graška gora, Podgorje - Strmčnik, Velunjski graben, Šumnik - Kapela, Šmiklavž - Sp. Kotnik, Vinišnik, Žančane; v občini Mislinja ceste: Zaverše; v občini Dravograd ceste: Ojstrica, Begantov jarek; v občini Ravne - Prevalje ceste: Dobrije; v občini Mežica ceste: Obretan - Harmonkov

Edo Kotnik

križ; v občini Črna cesto Mušenik - Pikovo in v občini Muta cesti: Prevolov jarek in Primož - Muta.

Z visokimi gradnjami smo v letu 1996 realizirali 150 mio SIT. Pomembnejši objekti so: adaptacija vrtca na S8, izgradnja prizidka k osnovni šoli Pameče, izgradnja glasbenega doma v občini Ravne in gradnja individualnih hiš.

V letu 1996 smo imeli zaposlenih že 70 delavcev, z našimi kooperanti pa skupaj preko 100 ter dosegli ca 650 mio SIT realizacije. Vsa ta leta preko zime zaposluje naše delavce na žičnicah na Kopah kot žičničarje in kot voznike teptalcev smučarskih prog. Z našimi grederji tudi plujemo večje lokalne ceste, skupaj s kooperanti pa tudi gozdne ceste v Koroški krajini.

Tudi v letu 1997 si bomo prizadevali, da bomo izbrani kot izvajalci pri vzdrževanju in pluzenju gozdnih cest v koroških občinah. Izbira bo v mesecu aprilu. V tem letu bomo konkurirali tudi na vseh drugih javnih razpisih v regiji tako na področju nizkih kot visokih gradenj. Želimo si, da bi lahko tudi letos zaposlovali tako število ljudi kot lani. Prizadevali si bomo, da bodo naročniki del z nami zadovoljni tudi v bodoče."

— ● ● ● —

Edo Kotnik je na poslovni enoti Gradnje vodja gradbene operative. Zaposlil se je leta 1977 kot pripravnik - gozdarski tehnik. Po opravljenem strokovnem izpitu je postal delovodja, leta 1984 pa je bil imenovan za vodjo sektorja Dravska dolina. Po letu 1990, ko se je spremenila organizacija poslovne enote, vodi gradbeno operativno, ob odsotnosti direktorja pa opravlja tudi določena vodilna dela na poslovni enoti.

Organizira dela na vseh deloviščih, izdela predračune in obračune izvršenih del za nizke gradnje in nato izdela končne obračune. Njegovo delo se začne z izdajo delovnega naloga, organizacijo delovišča in nato razporedi delavce in mehanizacijo na delovnem objektu, organizira dobavo materialov, vsak dan nadzoruje in kontrolira potek del in skupaj z delovodjo opravlja izmere posameznih del ter sodeluje z nadzornimi organi za posamezne objekte.

V zadnjih letih je vodil dela na objektih, kot so: izgradnja igrišč v slovenjegraški in

Petra Krevh

mislinjski občini, rekonstrukcije lokalnih cest v vseh koroških občinah, letno in zimsko vzdrževanje cest v vseh koroških občinah, rekonstrukcija karavle Vič, rekonstrukcija stavbe Centra za socialno delo Slovenj Gradec, prizidek k osnovni šoli Pameče, kanalizacija Šentilj - Mislinja, dokončna ureditev mansarde v knjižnici Slovenj Gradec. Sedaj tečejo dela na dveh zelo zahtevnih objektih: sanacija plazu na Jenini in optimalizacija kanalizacije v mestni občini Slovenj Gradec. "Delamo po načrtih v dogovorjenih rokih z delavci, ki so usposobljeni za poklice, ki jih opravljajo na tako zahtevnih objektih," pravi Edo Kotnik.

— ● ● ● —

Tudi **Petra Krevh** je na Gradnjah že več kot deset let. Prišla je kot gradbeni tehnik leta 1984 in po končanem pripravništvu takoj začela delati na terenu kot delovodja, v glavnem na gozdarskih objektih pri rekonstrukcijah cest. Pravi, da je bilo v začetku malo zadrege, ko se je pojavila kot mlada ženska na terenu, vendar so se je delavci hitro navadili.

Po letu 1991, ko so se začele temeljite kadrovske spremembe na Gradnjah, je Petra prevzela poleg dela na terenu še nekaj del v pisarni, leta 1993 pa je prevzela še vsa ostala poslovno tajniška dela od pisanja predračunov, situacij, pogodb, računov, kadrov-

Silvana Kobold

skih evidenc, do obračuna osebnih dohodkov.

V svoji stroki je začela ponovno delati leta 1994. Sedaj pripravlja predračune za visoke gradnje, prevsem iz javnih razpisov, delno vodi tudi nabavo materialov in išče ugodne ponudnike pri kooperantih. Od administrativnih del ji je še ostal obračun osebnih dohodkov. Ostal pa ji je še vedno tudi naziv delovnega mesta: delovodja.

— ● ● ● —

Tudi na Gradnjah je delovno mesto vodenje poslovno tajniških informacij, ki pa se razlikuje od podobnih del na drugih poslovnih enotah toliko, kolikor se razlikuje tudi dejavnost poslovne enote Gradnje od drugih: Že dobro leto in pol vodi vso pisarniško poslovanje **Silvana Kobold**.

Predvsem piše situacije, predračune, račune, kadrovske evidenc, precej je dela s pripravami pogodb o delu, saj je delo na Gradnjah predvsem sezonsko in so temu primerne tudi zaposlitve delavcev.

Pomembno pa je tudi delo s strankami. V njeno pisarno prihajajo poslovni partnerji, kooperanti, ki jih je potrebno sprejeti. Ob odsotnosti drugih mora ljudi seznaniti z zadevami, za katere se zanimajo in jih seveda vljudno postreči. Za to pa je potrebna poleg znanja tudi, kot Silvana sama pravi, "dobra volja".

Kanalizacijska dela v Mestni občini Slovenj Gradec

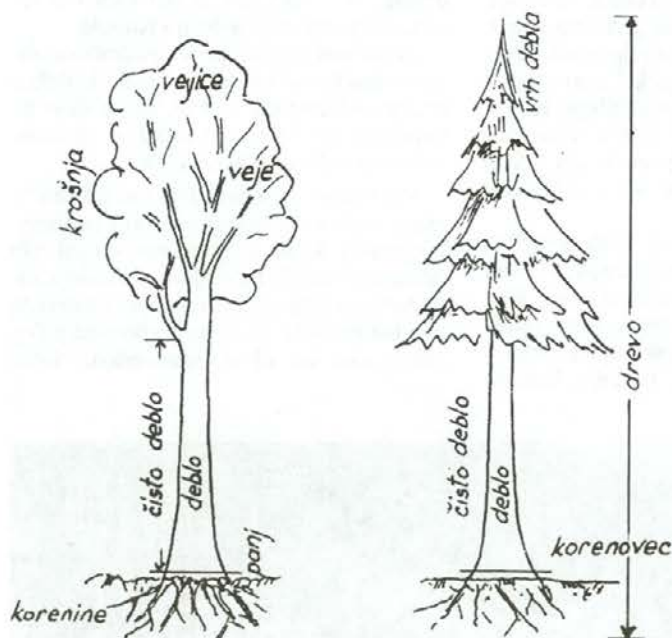
KROJENJE LESA

Krojenje lesa je delovni postopek pri sečnji, kjer določeno drevje razdelimo v gozdne lesne sortimente. Krojiti, pomeni, določiti mesta na deblu, kjer bomo drevo požagali. Nepoznavanje načinov krojenja pogosto pomeni tudi manjši iztržek od prodanega lesa.

Za pravilno krojenje moramo zelo dobro poznati napake lesa in njihov vpliv na uporabnost lesa, značilnosti gozdnih lesnih sortimentov, še zlasti pa razmere na lesnem trgu. Upoštevati pa moramo tudi možnosti spravila in prevoza lesa.

O napakah lesa je bilo govora v prejšnji številki Viharnika, danes pa bi spregovorili o značilnostih gozdnih lesnih sortimentov ter o načinih krojenja iglavcev.

Drevo ima nad zemljo deblo in krošnjo. Spodnji del debla tik nad zemljo, ki prehaja v korenine in ki ostane po poseku drevesa v gozdu, imenujemo panj. Spodnji del debla, ki z naglo odebelitvijo prehaja v panj, imenujemo korenovec (tudi koreničnik). V korenovec štejemo deblo od panja navzgor do mesta, kjer dobi deblo približno enotno obliko, s približno enakomernim upadanjem premera. Deblo je osrednji del drevesa - od panja do vrha oz. do razvejišča vrhov. To je najvažnejši in najvrednejši del drevesa, zato je še posebej pomembno, na kakšen način ga s prežagovanjem spremenimo v gozdne lesne sortimente - torej v trgovsko blago z določeno tržno ceno. Slovenskih standardov za okrogli les zaenkrat še nimamo, zato se je treba še toliko bolj držati načel krojenja lesa (slika 1).

Slika 1: Deli drevesa

Postopek pri krojenju lesa

Pri določitvah mest razrezov na deblu listavcev se ravnamo drugače kot pri iglavcih. Pri krojenju hlodovine je postopek prav tako drugačen kot pri krojenju drogov.

Krojenje listavcev je veliko težje kot krojenje iglavcev, saj imajo listavci veliko več napak, ki kvarijo tehnične sortimente, hkrati pa je razlika vrednosti med posameznimi mogočimi sorti-

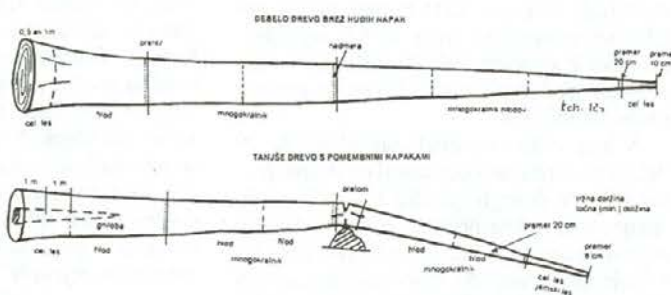
menti pri listavcih veliko večja kot pri iglavcih. Pri iglavcih je izbira uporabnih tehničnih sortimentov izdatnejša. Pri krojenju drogov pa se razlikuje pristop, saj jih za razliko od hlodovine krojimo od vrha proti panju. Razlikujemo:

- dolžinsko krojenje
- krojenje po kvaliteti.

Krojenje iglavcev

Iglavce pretežno krojimo le po dolžini in pri tem upoštevamo pravilno nadmero. Je bolj preprosto, saj upoštevamo samo zelo velike in hude napake, ki jih izžagamo (rogovila, prelom debla, rakaste tvorbe, velika krivost - n.pr. zaradi odlomljenega vrha v preteklosti, ipd.).

S krojenjem pričnemo na spodnjem delu debla pri panju, ker so tam najvrednejši sortimenti. Odmerjamo osnovne (DOGOVORJENE!) dolžine hlodov ali njihove mnogokratnike, dokler deblo ne postane pretanko. Ko debelina pade pod 20 cm, prenehamo s hlodi in izdelujemo tanek okrogli les: drobni tehnični les ali celulozni les - običajno na cele metre ali brez merjenja dolžin (slika 2).

Slika 2

Najmanjša dolžina hlodov je 3 metre in napreduje po 25 cm, vendar so četrtemetrski in polmetrski dolžine redke in običajno uporabne le po posebnih naročilih. Osnovne dolžine hlodov so običajno 4 oz. 8 metrov. Na tem mestu pa bi rad opozoril, da so predvsem pri smreki, ki zapolnjuje večinski del našega lesnega trga, možna precejšnja odstopanja od osnovnih mer. Dolžina hlodov lahko predvsem pri manj kakovostnih vrstah žagovcev bistveno vpliva na tržno (odkupno) ceno lesa. Vsem lastnikom gozda naj velja posebno priporočilo, da se o osnovnih dolžinah sortimentov pred razrezom posvetujete z vašim odkupovalcem! Res so 4 - in 8-metrski hlodi najpogostejši, vendar je dobro vedeti, da se vsako drevo s posekom spremeni v tržno blago. Ni samo sebi namenjeno, temveč odide na lesni trg, ki postaja izredno tankočuten in dovzeten za številne nianse in jih je pripravljen tudi plačati.

Pogoste napake pri krojenju se pojavljajo predvsem pri t.i. mejnih kosih, kjer se greši predvsem zaradi naglice ali zaradi preveč šablonskega dela. Mejne kose ne ocenjujemo le po njegovi meri (npr. hlodovina - 20 cm) temveč tudi glede na druge napake (koničnost, grčavost ipd.). V vrhu prenehamo izdelovati sortimente pri debelini 8 do 10 cm.

Kljub bolj preprostemu načinu krojenja pri iglavcih, pa moramo v vsakem sečišču razmisliti tudi o posebnostih, ki lahko močno vplivajo na končni učinek krojenja. Tako moramo poznati:

- osnovno dolžino hlodov
- zadostno nadmero
- pravilen postopek s korenovcem
- meje med posameznimi sortimenti.

(nadaljevanje na 5. strani)

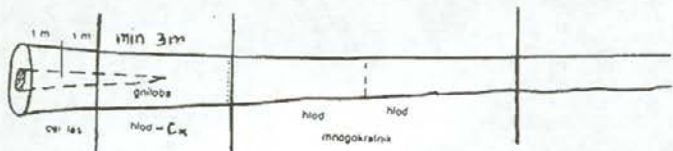
(nadaljevanje s 4. strani)

Osnovno dolžino sortimentov najlažje priporoča odkupovalec oz. potrošnik lesa. Kot je že bilo omenjeno, so možna zelo pogosta odstopanja od osnovne - 4-metrške dolžine (predvsem pri smreki). Ta odstopanja so pogostejša in izdatnejša predvsem pri slabših kvalitetah žagovcev in so velikokrat - predvsem pri debelejšem lesu - celo zaželjena. Zaželjena pa so seveda zaradi obojestranske koristi, ki se poleg zadovoljitve potreb trga odraža tudi v ugodnejši odkupni ceni lesa. Na odločitev za "dolgi" ali "kratek" les seveda odločilno vplivajo pravilne razmere, razpoložljiva sredstva in možne poškodbe sestoja, vendar so dogovori o krojenju kljub temu možni (npr. 5 m namesto 4 m, ali 6,7 m namesto 8 m ipd.).

Nadmera je neplačan, po dolžini navržen del sortimenta, ki se dodaja pri izdelavi v gozdu, da bi ohranili ali zagotovili zahtevano uporabno dimenzijo. Dolžina nadmere je odvisna od pravih razmer. Minimalna nadmera je 5 cm oz. 1 do 2 cm na tekoči meter, vendar mora takšen hlood nepoškodovan priti tudi do uporabnika. Za morebitni poševni prerez debla se običajno doda še dodatna 2 cm. Nekaj cm pa dodamo še za zaščito čel sortimentov (glede na težavnost spravila). Tako odmerjamo pri krojenju za osnovno dolžino hloodov najpogosteje 10 cm nadmere (oz. minimalno 7 do največ 20 cm). Pri ročnem spravilu na strmih terenih priporočam vsaj 15 cm nadmere.

Obdelava korenovca je nujno potrebna zaradi same tehnologije žaganja, saj so polnojarmeniki omejeni glede na dimenzije žagovcev. Sicer pa neobdelani korenovci predstavljajo oviro tudi pri spravilu lesa ter zavzemajo prepotrebni prostor na kamionu. Korenovec ima (tudi kadar je zdrav) vedno zveržena lesna vlakna, zato njegovo vključevanje v prvi hlood in v najboljše deske iz debla ni najbolj smotno. Pravilneje bi bilo, da bi korenovec pustili prvemu in najvrednejšemu sortimentu za zaščito čela in bi bil zato daljši (okoli 50 do 70 cm sorazmerno razširitvam). Korenovec bi kasneje na kamionski cesti ali na skladišču odrezali in ga uporabili bodisi za drva ali za celulozni les. Vendar danes večino uporabnikov žagovcev kvalitet A, B in C korenovci ne motijo. Motijo pa uporabnike najkvalitetnejšega lesa - luščencev in furnircev. Zverženost lesnih vlaken in tenzijski les pri najkvalitetnejših deskah preprosto nista dovoljena. Tako skrojen les potem vključbo ostalim odlikam ne more imeti "prave" cene.

Nagnite korenovce moramo nujno odžagati in ločiti od preostalega zdravega dela debla. Zaradi lažjega spravila daljših kosov, pa tudi da nam odrezki ne ostajajo v gozdu, raje opravimo to na kamionski cesti. V nagnit korenovec zažagamo na celem dolžinskem metru in po barvi žagovine ugotovimo, ali se je nagnitost že zmanjšala ali izginila. Eno in dvo-metrške odrezke vedno uvrščamo med celulozni les II. kvalitete ne glede na stopnjo nagnitosti. Že pri 3-metrskih dolžinah in manjši nagnitosti (približno do 1/3 premera) pa lahko iz prvega odrezka skrojimo že embalažno hloodovino ali t.i. Cx hlood (slika 3).

Slika 3

V ta razrez spadajo tudi vse sušice z barvnimi spremembami v lesu. Seveda se embalažna hloodovina plačuje bolje kot celulozni les. Predvsem pri rdeči trohnohi in pri drugih nagnitostih v sru se napaka rada podaljša tudi globlje v deblo. Tehnično

razvrednotenje lesa je tem večje, čim večji delež zunanega dela debla je prizadet (večje pri tanjših kosih).

Meje med posameznimi sortimenti niso ostre. Pri debelinah okrog 20 cm se hloodi srečujejo z ostalimi sortimenti, vendar samo debelina pri mejnih kosih še ni zadosten razlog za uvrstitev kosa v eno ali drugo skupino sortimentov (npr. med hlood ali tramiče). Pri razvrščanju sta zelo pomembni koničnost in grčavost kosa.

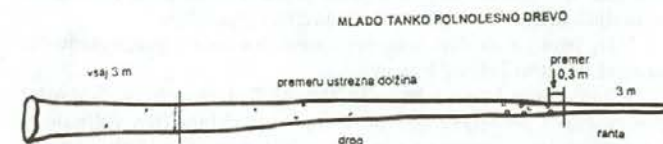
Zaradi nekoliko višjih cen hloodovine se gozdni posestniki v zadnjem času izogibajo krojenju daljših drogov (nad 10 m). Najpogostejše se odločajo za dolžine med 6 in 10 metri. Najpogostejši so smrekovi, jelovi in borovi drogi. Listavci so pri nas manj zanimivi.

Droben tehnični les iglavcev (smreke, jelke, redkeje bora) se kroji praviloma od 12 cm debeline pri vrhu (merjeno brez skorje). Sem sodijo zdravi, polnolesni, 4-8 metrov dolgi kosi, pri katerih lahko pada premer največ 1 cm na tekoči meter. Zelo pogoste so napake, ko se za drogeve in tehnični les krojijo preveč konični kosi iz zgornjega dela drevesa. Drogove in drobni tehnični les krojimo pretežno iz mlajšega drevja.

Na lepem vrhu oklestimo deblo vse do 8 cm debeline in vrhač odžagamo, pri močno grčavih ali krivih kosih (npr. bor) pa odnehamo prej, vendar ne pred desetimi centimetri.

Krojenje drogov

Drogove krojimo iz polnolesnih debel mladih dreves. Krojiti pričnemo pri vrhu, ker so tam zahteve za kakovost drogov največje. 30 cm pod vrhom droga poiščemo glede na zahtevano dolžino ustrezen premer (glej tabelo!) in presodimo kakovostne zahteve: (koničnost-max. 1 cm/m¹ zakrivljenost-spojnice središč obeh čel ne sme pasti iz debla, grčavost - največ 3 venci srednje velikih grč; zadnji zgornji meter mora biti čim bolj brez grč; zadnja 2 m mora biti drog raven); obe zadnji zahtevi sta pomembni zaradi montiranja nosilcev žic (slika 4).

Slika 4

Tabela: Dimenzije drogov

Dolžina droga v m	Debelina droga v cm [30 cm pod vrhom brez lubja (iglavci)]
6	15
7	15-16
8	16
9	17
10	18-19
11	19
12	19
13	19

Če drog zahtevam ne ustreza, ga poskušamo premakniti po debelu navzgor ali navzdol, ali pa izdelamo drog drugačne dolžine. Drog lahko sega do panja, običajno pa izdelamo iz spodnjega dela debla še kakšen drug uporaben sortiment (npr. 3 m dolg hlood). Prevoz daljšega lesa od 12 metrov omejujejo tudi cestnoprometni predpisi.

Brane Širnik, dipl. ing.

GOZDNO GOSPODARSTVO V LETU 1996

Gozdno gospodarstvo je v preteklem letu gospodarilo s 16.000 ha državnih Gozdov. Prejšnjim lastnikom je bilo dosedaj vrnjenih že ca. 7.000 ha. V državnih gozdovih smo v letu 1996 posekali in prodali 50.000 m³ gozdnih sortimentov in opravili 3.000 delovnih dni pri gojenju in varstvu gozdov.

Skupna vlaganja v državne gozdove so znašala 92 mio tolarjev ali 22% vrednosti posekanega lesa. Za vzdrževanje gozdnih cest in vlak je bilo porabljenih 40 mio tolarjev ali 9%, za gojenje in varstvo gozdov pa 52 mio tolarjev ali 12% vrednosti posekanega lesa.

Državni gozdovi so bili tudi v tem letu dobro negovani in vzdrževani.

Gozdove sta v zimskih mesecih prizadela sneg in žled. Potrebne so bile sanacijske sečnje v višini 10.000 m³. Te so povzročile za 30% višje proizvodne stroške, posekan les pa je bil slabše kakovosti in prodan po komaj polovični vrednosti.

Od privatnih lastnikov gozdov je podjetje odkupilo 22.000 m³ gozdnih sortimentov in 2.000 m³ lesa na panju. S tem smo dosegli 20% tržni delež.

Gozdno gospodarstvo je skupno prodalo 61.000 m³ gozdnih sortimentov, 11.000 m³ pa smo predelali in prodali 3.200 m³ tramov in 2.900 m³ žaganega lesa.

Gozdne ceste smo vzdrževali na območju 10 koroških občin. Uveljavljamo se tudi pri visokih gradnjah, kjer smo dosegli dobre rezultate predvsem v mestni občini Slovenj Gradec.

Transport lesa smo opravili pretežno z lastnimi kamioni. Po potrebi smo vključili tudi privatne prevoznike.

Mehanična delavnica je vzdrževala lastno gozdarsko in transportno mehanizacijo in opravljala storitve za zunanje naročnike.

Za pet novih traktorjev FERGUSON smo izdelali gozdarsko nadgradnjo in jih prilagodili za delo v gozdu. Traktorji so opremljeni z vitli IGLAND in radijskim vodenjem, ki omogoča spravilo lesa iz gozda brez pomožnega delavca.

Za novo nabavljen kamion MAN smo izdelali nadgradnjo in ga usposobili za prevoz lesa iz gozda. Izdelali smo še gozdarski zgibni traktor, smučarsko vlečnico, dogradili opremo za tračno žago na MELES, vzdrževali v preteklih letih prodane smučarske vlečnice in opravljali druge proizvodne storitve za strojogradnjo.

V trgovini na drobno smo pri opremi za delo v gozdu podvojili promet in razširili krog kupcev.

V podjetju je bilo v povprečju skupno 284 zaposlenih. V gozdni proizvodnji s predelavo lesa in odkupom je delalo 160, v gradbeni dejavnosti 49, v transportu in mehanični delavnici 43 in v upravi podjetja 32 delavcev. 38 je invalidov, kar predstavlja 13% vseh zaposlenih.

Ustanovili smo invalidsko podjetje GG-INPO d.o.o., ki bo skrbelo za usposabljanje in stopnji invalidnosti primerno delo.

V začetku julija je bila podpisana pogodba o delitvi premoženja Gozdnega gospodarstva na Zavod za gozdove, Zadruga in Gozdno gospodarstvo. Ta pogodba je omogočila izvedbo lastninskega preoblikovanja podjetja, ki bo končana do sredine 1997 leta.

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je dobilo 20-letno koncesijo za gospodarjenje s 16.000 ha državnih gozdov.

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je v letu 1996 ustalilo svoje poslovanje. Glede na zahtevne in neugodne pogoje dela je podjetje doseglo dober poslovni rezultat.

V letu 1997 se bo Gozdno gospodarstvo lastninsko preoblikovalo v delniško družbo. Izboljšali in racionalizirali bomo gospodarjenje z državnimi gozdovi. Povečali bomo obseg poslovanja pri gradbeni in transportni dejavnosti. Pripravili bomo program primarne predelave in pričeli z investicijskimi naložbami. S skrbno izbiro dobrih kupcev in dobaviteljev bomo usklajevali denarne tokove.

Našo kratkoročno zadolženost moramo zmanjšati, za nujne in rentabilne naložbe pa si moramo pridobiti dolgoročne vire. Z uvedbo novega informacijskega sistema bomo dosegli pravočasne in kvalitetne informacije, ki so pogoj za hitro odločanje in s tem boljše poslovanje.

Poslovanje v letu 1997 je zastavljeno ambiciozno tako, da bo Gozdno gospodarstvo tudi letos ustvarilo dobiček, potreben za nadaljni razvoj in za dividende lastnikom.

Vodstvo GG

NESREČE PRI DELU GG SLOVENJ GRADEC - 1996

V GG Slovenj Gradec je bilo v letu 1996 zaposlenih povprečno 283 ljudi. Na delu je bilo poškodovanih 35 ljudi in dva na poti na delo. Pogostnost nesreč je bila 13,1, resnost nesreč (število izgubljenih dni na eno nesrečo) pa je bila 37 dni.

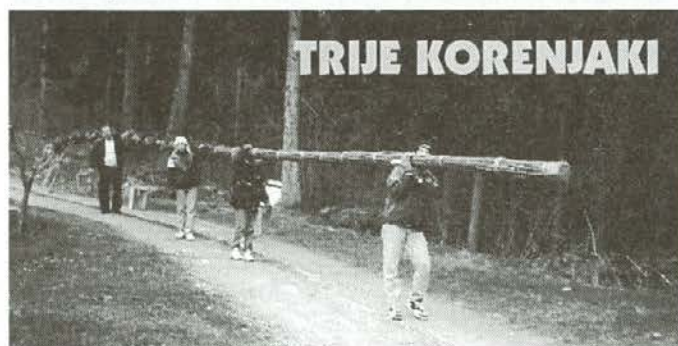
V lanskem letu je republiški inšpektor za delo Janez Klobučar, dipl. ing. agr. opravil redni inšpekcijski pregled stanja varstva pri delu v GG Slovenj Gradec in ni ugotovil večjih pomanjkljivosti na področju varstva pri delu.

Veliko finančnih sredstev je GG Slovenj Gradec vložil v varstveno opremo za delavce. Organizirali smo začetne in obdobjne zdravstvene preglede za delavce, izobraževali smo delavce za posamezna dela in izvršili preizkus znanja iz varstva pri delu za vsa dela.

V letu 1996 se je smrtno ponesrečil naš delavec, čeprav je bil popolnoma usposobljen za dela v gozdu. Ko se je zaposlil na GG Slovenj Gradec je bil gozdni delavec-sekač. Pozneje je opravil šolo za gozdarje v Postojni, izpit za inštruktorja za podiranje drevja in za izvajanje gojitve del. Ob delu je pozneje uspešno končal gozdarsko tehnično šolo. Kljub zelo dobri usposobljenosti za delo v gozdu, ga je presenetilo obviselo drevo.

Vodja SVD

Alojz Klemenšek, dipl. inž.

Franci DOBNIK, Branko JERLAH ter Jure JEŠOVNIK so trije 15-letni fantje, ki so na cvetno nedeljo prinesli v cerkev sv. Redegunde v Starem trgu pri Slovenj Gradcu kar 21 metrov dolg snop. Ta snop so fantje naredili sami. Za delo so potrebovali dva dni. Ker pa je bila pot dolga preko 3 km, so za pomoč pri nošnji prosili enega od staršev.

Tone Ješovnik

NEGA MLADEGA GOZDA

Topli dnevi nas vse bolj vabijo v naravo. Za ene so to dnevi prijetnih sprehodov, za gozdarje in kmete-lastnike gozdov pa je to čas, ko lahko postorijo v gozdu kar največ, preden se začne delo na polju.

V minuli zimi je bila v tem času glavna naloga in skrb lastnikov gozdov posprava snegoloma. Letos nam je zima, vsaj na Koroškem, prizanesla in so poškodbe po snegu le posamezne ter v manjši količini. V lanskim zimi je padlo zaradi snegoloma samo na območju KE Radlje 12.000 m³ bruto lesne mase. Ugotavljamo, da je bil velik delež poškodb v mladih, čistih, slabo ali sploh negovanih sestojih. Vse to nas opozarja, da bomo v prihodnje imeli stabilne in kvalitetne sestojke le, če bomo vanje tudi vlagali in pravočasno izvajali nego.

Kaj, kje lahko ukrepiti, je naloga in skrb revirnega gozdarja pri obveščanju lastnikov gozdov ob vsakodnevem srečevanju. Neko-liko širše razmišljanje o negi pa vsekakor ne bo odveč. Lastnik gozda, ki vseskozi spremlja razvoj gozda in si želi, da bi mu le-ta trajno zagotavljal kvaliteten donos in zadovoljeval potrebe, hkrati pa opravljal vse za javnost pomembne funkcije, se zaveda pomena nege mladega gozda. Zanj predstavlja nega vsa vlaganja v gozd, da bi racionalno dosegel željeni cilj. Uspešna pa je nega le takrat, če gozd negujemo neprekinjeno ves čas njegovega razvoja. Vsak ukrep pomeni denarni izdatek, zato je potrebno skrbeti za racionalnost le-teh. Vse, kar lahko naredi narava, prepustimo njej. Seveda pa gozd, iz katerega jemljemo več, potrebuje tudi več vlaganj in več nege. Najcenejši in najbolj naraven pripomoček za nego mladega nastajajočega sestojke je odrasli matični sestoj, s katerim lahko opravimo večino funkcij nege.

Ker pa imamo veliko mladovij v fazi gošče in letvenjaka s prepotrebnimi direktnimi ukrepi, ki pa so po strokovnosti že zahtevnejši, nekoliko več o negi gošče in letvenjaka.

Z nego pospešujemo pozitivne lastnosti osebikov. Pri negi gozda sta najpomembnejša ukrepa pozitivna in negativna izbira. V obdobju, ko posamezni osebki še ne kažejo pozitivnih lastnosti, izvajamo negativno izbiro. Izbiramo in odstranjujemo osebke z negativnimi lastnostmi, s tem pospešujemo množico boljših.

Gošča je razvojna tvorba gozda, v kateri je močan boj. Zmagujejo osebki, ki so življenjsko močnejši, šibkejši pa se utapljajo. Za to obdobje je značilna hitra rast v višino in razslojevanje. Vitalnejši osebki odzamejo v boju življenjski prostor manj vitalnim. V tej razvojni fazi izvajamo negativno izbiro. Naravno nastale gošče lahko negujemo po naravni poti s pomočjo starega sestojke, v umetno nastalih goščah pa so potrebni še dodatni negovalni ukrepi: rahljanje, čiščenje, redčenje, uravnavanje zmesi, ravnanje ostrih robov in varstveni ukrepi. Rahljanje opravljamo zaradi večanja stabilnosti in odpornosti pred zunanji vremenskimi vplivi.

S čiščenjem odstranjujemo osebke z nezaželenimi lastnostmi (silake, poškodovane osebke,...). Z redčenjem že v gošči opravimo pozitivno izbiro. Predvsem izberemo osebke z pozitivnimi lastnostmi in jim pomagamo z odstranitvijo motečega osebka.

Z uravnavanjem zmesi težimo k taki zmesi drevesnih vrst, kot si jo želimo.

Dobro negovan drogovnjak plemenitih listavcev - Foto. M. Modic

Vse omenjene ukrepe izvajamo hkrati in medsebojno povezano.

Nega letvenjaka je, kot zadnja faza v razvoju gozda, najpomembnejša in tudi najzahtevnejša.

Letvenjak je razvojna stopnja gozda, ko najvišji osebki dosežejo višino treh metrov. V njem je jasna razslojenost na položaje. Zgornji položaj tvorijo vladajoča drevesa, ki s krošnjami oblikujejo streho sestojke. V srednjem sloju so osebki s slabimi krošnjami. Drevice srednjega in spodnjega sloja pospešuje odmiranje vej in varuje tla pred zapleveljenostjo.

Pri tej razvojni fazi opravljamo pozitivno izbiro ali redčenje. Izbiramo kakovostne osebke s pozitivnimi lastnostmi - kandidate in jim pomagamo tako, da odstranimo njihove moteče osebke - konkurente.

Kakšne lastnosti naj ima kandidati?

Takšne, da bo na ustreznem rastišču dajal najbolj kvaliteten les.

Pri izbiri kandidata so pomembne vse tiste lastnosti, ki jih lahko spoznamo na zunaj in na katere lahko vplivamo z gojitvenimi ukrepi.

Kandidat naj bo torej zdrav osebik, ki je vitalen, brez mehanskih poškodb, brez znakov obolenj in poškodb po divjadi. Zaradi pravilne in enakomerne rasti branik naj ima pokončno, enakomerno in simetrično krošnjo. Jedrovina, ki si jo pri nekaterih drevesnih vrstah želimo (hrast, kostanj, brest), je pozitivna lastnost in nanjo lahko vplivamo s podaljšanjem življenjske dobe. Pri bukvi je črnjava (rdečo srce) napaka. Krivost, razvejanost debla, ekscentrična rast so negativne lastnosti (napake) pri izbiri kandidata.

Z redčenji dvigamo kvaliteto in povečujemo stabilnost. Zelo važen je pričetek redčenja in pogostost vračanj. Mlade sestojke na boljših rastiščih, predvsem pa plemenite listavce, začnemo zgodaj redčiti in se vračamo pogosteje (3 do 5 let), na slabših rastiščih in v starejših sestojkih pa redkeje.

Z redčenji se izbrani osebki krepijo, dobivajo razvito krošnjo, močno in kvaliteten deblo, sestoj postaja stabilen in kvaliteten. Odstranjujemo le konkurente (v zgornjem sloju krošnjah), osebki v spodnjem sloju služijo čiščenju vej in stabilnosti.

Sestojek v zamujeno nego imamo veliko, preveliko. Ker pa si skupaj z lastniki gozdov želimo razgibane, mehansko in biološko stabilne ter kvalitetne sestojke, naj bo to razmišljanje kot vzpodbuda vsem, da izkoristimo čas in nadaljujemo s prepotrebno nego.

Zdenka Jamnik, dipl. ing. gozd.

SPOMLADANSKA OBNOVA GOZDOV S SADNJO

Letošnja zgodnja pomlad je omogočila, da so v gozdni drevesnici OMORIKA, Muta, že sredi meseca marca pričeli z izkopom in pripravo sadik za obnovo gozdov.

Program obnove gozdov s sadnjo sadik, ki so ga pripravili revirni gozdarji ZGS skupaj z lastniki gozdov, je predvidel v letu 1997 sajenje v zasebnih gozdovih 146.233 kom sadik, od tega 80.885 sadik iglavcev in 65.348 sadik (ali 45%) listavcev; v državnih gozdovih pa skupaj 62.670 sadik, od tega 32.470 (ali 52%) sadik listavcev.

Ker državni proračun, iz katerega država plača sadike gozdnim drevesnicam še ni (in še ne bo hitro) sprejet, se je vodstvo ZGS v dogovoru z gozdnimi drevesnicami odločilo, da se v spomladanskem roku opravi sadnja 50% s programom predvidenih sadik v zasebnih gozdovih. Na tej osnovi smo v območju pripravili plan sajenja po krajevnih enotah, te pa naprej po revirjih in lastnikih.

Ugotovili pa smo, da v drevesnici OMORIKA na Muti, ki vzgaja sadike za potrebe našega območja spomladi nimamo na razpolago dovolj sadik velikega jesena in gorskega javorja. primanjkljaj pa bo možno nadomestiti v jeseni, ko bo sadik z letošnjo proizvodnjo spet dovolj.

Če pa bo državni proračun sprejet v optimalni varianti za vlaganja v gozdove, bo v jesenskem času možno izvesti celoten program obnove s sadnjo v tem letu.

Omenil bi še, da lastniki z nad 100 ha gospodarskih gozdov sami plačajo sadike v drevesnici ter opravijo z gozdno gojitvenimi načrti predvidena dela v svojih gozdovih.

Vse lastnike gozdov, ki sami prevažajo sadike iz drevesnice Muta do objektov, opozarjamo, da je treba sadike pri prevozu ustrezno zaščititi, jih pokriti ali spraviti korenine v vreče, na objektu pa jih takoj zakopati v zemljo. Skrbno jih je treba tudi posaditi, saj bo le na ta način dosežen postavljen cilj obnove gozdov.

Za zaščito posajenih sadik pred divjadjo imamo naročene tudi plastične tulce in mreže, ki jih bodo lastniki dobili takoj po dobavi s strani CE ZGS.

Tone Modic, dipl. ing. gozd.

KOROŠKO GOZDARSKO DRUŠTVO SKRBI TUDI ZA IZOBRAŽEVANJE SVOJIH ČLANOV

Znanje in vedenje človeku bolj ali manj ostaja, ga je pa dobro neprekinjeno obnavljati, nadgrajevati in izpopolnjevati z novimi spoznanji.

Koroško gozdarsko društvo vsako leto izkoristi zimski čas, da organizira strokovna predavanja na različne teme.

Za nami sta dve predavanji, ki sta se odvijali 6. februarja in 6. marca v Dravogradu. Prostor za izvedbo predavanja je tudi tokrat zagotovil župan občine Dravograd g. Rado Krpač, ki se jih kot gozdar in član društva tudi sam udeležuje.

Predavanje, ki se je odvijalo v začetku februarja, je bilo namenjeno razmišljanju o prebiralnem gozdu in o ekonomiki v gozdarstvu.

O zgradbi in delovanju prebiralnega gozda je spregovoril dr. Andrej BONČINA, ki je to obliko gospodarjenja sam proučeval na Koroškem. Njegovemu izvajanju smo z zanimanjem prisluhnili tudi gozdarji iz Radelj, ker se o prebiralnem gozdu veliko pogovarjamo. Sestojke, prebiralne ali pa vsaj skupinsko prebiralne zgradbe, srečujemo pri svojem delu.

Dr. Bončina je poudaril, da je za delo v prebiralnem gozdu potrebno veliko znanja in dobro razvitega čuta za gozd. O prebiralnem gozdu se ne da govoriti povsod in za vsako ceno, čeprav bi si še tako želeli njegove čimvečje razširjenosti. Ko z doslednim delom v sestoji prebiralno zgradbo dosežemo, jo je težko vzdrževati. Dogajanje v prebiralnem gozdu lahko ponazorimo z dinamičnim ravnotežjem med lesno zalogo, debelinsko strukturo in pomlajevanjem. Eden od osnovnih pogojev za prebiralni gozd je neprekinjeno pomlajevanje. S prebiralnim gospodarjenjem je zagotovljena trajnost donosov, zato je ta oblika gospodarjenja zanimiva tudi za zasebno posest. Malo neposrednih negovalnih ukrepov (le točkovno) in možnost vzgoje kvalitetnih sortimentov (gladka debla, enakomerna rast) sta odliki prebiralno gospodarjenih gozdov. Donosi pri prebiralni obliki gospodarjenja so višji kot pri skupinsko postopnem gospodarjenju. Predpogoj za prebiralni gozd je ustrezen drevesni sestav. Osnovne graditeljice prebiralnih sestojev so smreka, jelka, bukev. Drevje v prebiralnih sestojih mora imeti naslednje last-

nosti ali odlike: sencovzdržnost, ohranjanje reakcijskih sposobnosti, dolgoživost, vitalnost, doseganje velikih dimenzij, stalno pomlajevanje. Prebiralna oblika gospodarjenja ima izrazite pozitivne okoljetvorne vplive. V prebiralnem gozdu je ugodno zastiranje, omogočena je nemotna preskrba z vodo in delovanje v smislu varovanja na ekstremnejših razstičih.

Ob razmišljanju o prebiralnem gozdu ugotavljamo, da za prebiralno gospodarjenje ni receptov, lahko le opazujemo in občudujemo harmonijo sobivanja različnih drevesnih vrst vseh starosti in raznih dimenzij na določeni gozdni površini.

Mag. Darij KRAJČIČ je predaval o ekonomiki v gozdarstvu. Opozoril nas je, da na denarju svet stoji. Ne smemo pozabiti, da je gozdarstvo tudi gospodarska panoga. Ekosistem gozd, kot objekt gospodarjenja, se ne more v celoti podrežati ekonomskim zakonitostim. V gozdarstvu se ekonomija prepleta z ekologijo. Upoštevanje ekoloških omejitev preprečuje stalno ekonomsko rast, ki bi lahko privedla do katastrofe za svet.

Pri omenjenih sredstvih za vlaganja v gozdove, je upoštevanje ekonomskih kriterijev zelo pomembno. Če sestojke obnavljamo s sadnjo, nas osnivanje stane skoraj polovico vrednosti končnega poseka.

Donosnost naložbe je bistveno višja pri naravni obnovi v primerjavi z umetno. Tudi mag. Krajčič je opozoril na racionalnost prebiralnega gospodarjenja.

Povzamemo lahko, da delamo najceneje in dosežemo največje ekonomske rezultate s sonaravnim gospodarjenjem z gozdom in brez velikih umetnih vlaganj. Ekonomsko učinkovito in strokovno pravilno je delati v skladu z naravnim razvojem sestojev, ko izkoristimo to, kar nam narava nudi in samo pospešujemo pozitivne trende na račun negativnih.

Predavanji dr. Bončine in mag. Krajčiča sta bili polni svežine in sta nas miselno zaposlovali še lep čas. To pa je bil gotovo tudi njun namen.

Jerneja Čoderl, dipl. ing.

Zametki prebiralnega gozda - Foto: M. Modic

SINDIKAT GG NA SEJI V MARCU

Sindikat GG Slovenj Gradec je na sestanku v mesecu marcu razpravljal o zbiranju podpisov k pobudam za ohranitev čimveč gozdov v lasti države, o počitniških domovih ter bil seznanjen o postopkih lastninjenja, o invalidski delavnici in o rezultatih zaključnega računa.

V razpravi o pobudi za razpis referenduma za spremembo Zakona o denacionalizaciji so se sindikalisti dogovorili, da bodo podprli obe pobudi (g. Černača in Združene liste in SNS) za ohranitev čim več gozdov v državni lasti in vplivali na delavce, da bodo eno ali drugo podpisali v čim večjem številu.

Direktor GG je sindikaliste seznanil o stanju počitniških objektov gozdnega gospodarstva. Dom v Filip Jakovu je še vedno poln beguncev. O njegovi usodi se bo odločalo, ko se bodo le-ti izselili. V počitniškem domu v Portorožu še živijo delavci, ki so zaposleni v Bernardinu, zato bo vodstvo GG tudi za letošnje leto poskušalo doseči dogovor z vodstvom Bernardina o možnosti letovanja naših delavcev in upokojujencev v njihovih objektih po ugodnih cenah. Potrebno pa bo proučiti, kakšen bi bil strošek, če bi GG dom v Portorožu obnovili. Letovali pa bomo lahko tudi v ostalih počitniških objektih, ki jih imamo še na voljo. To so priklovice: v Čatežu, Banovcih in Novem Gradu ter Mislinjska koča v Komisiji.

Možnosti letovanja v teh objektih bodo objavljene interesenti bi v določenih časovnih terminih navedli svoje želje, napotnice pa bo pripravljala tajnica GG. Sindikat se je tudi obvezal, da bo uredil te objekte, tako, da bodo primerno opremljeni za letovanje.

Sindikalisti so se zanimali tudi za regres. Vodstvo podjetja odgovarja, da bodo o regresu lahko razpravljali, ko bo znana vsebina družbenega dogovora za leto 1997.

Vodstvo je predstavnik sindikata seznanilo tudi o lastninjenju podjetja. Postopki v GG so zaključeni, ni pa še znana končna vrednost odkupa.

Delavci se zanimajo, da bi bili večinski lastniki, zato je sindikat ponovno predlagal, da se del neizplačanih plač za leta, ko smo prejeli 80% plače ter vložek 3% dobička lanskega leta obračuna v lastninjenju podjetja.

O vprašanju statusa invalidskega podjetja je direktor GG razložil, da je to samostojna pravna oseba in je del Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. V delavnici je lahko zaposlenih 60% zdravih delavcev in 40% invalidov. Delavci, ki so se vključili v delavnico, so morali prekiniti delovno razmerje pri GG in ga skleniti v novem podjetju, ostali pa so na istih delovnih mestih z enakimi pravicami, kot so jih imeli doslej. Tudi plače bodo imele enake, prav tako pa delovno razmerje: za določen ali nedoločen čas.

Sindikat je bil seznanjen še z rezultati zaključnega računa za leto 1996. Sklenil je še, da bo naslednja seja takoj, ko bo znana višina za izplačilo regresa. Ida Robnik

VISOKODEBELNI SADOVNJAKI POTREBUJEJO NEGO

MOČ SADJARJA JE V BREZPOSELNOSTI ZAJEDALCEV

Prevečkrat pridelek, ki nam ga v jeseni rodi sadno drevje iz okolice domačije, nepravilno predelamo ali prodamo kot slabo plačano surovino za sadjevec oziroma za sadni sok. Še vedno se premalo zavedamo, da je to sadje biološko-organško pridelano, zato nima vsebnosti pesticidov in ima precej bolj izraženo armo. Za sadje, pridelano v takih ekološko prijaznih pogojih, je zahoden kupec pripravljen plačati precej višjo ceno. Pri nas temu ni tako. Ali je naš kupec še vedno premalo ekološko osveščen ali pa ne zna ceniti svojih lastnih pridelkov? Vzrok za to lahko vidimo celo v nekoliko nižjem standardu Slovencev v primerjavi z ostalimi zahodnimi državami.

Če želimo dopolniti našo ponudbo na trg, povečati dohodek na kmetiji in zagotoviti socialno varnost družini, si je potrebno najprej zagotoviti tržišče in zaščititi sadni pridelek z blagovno znamko. To zahteva posebne sposobnosti in znanja, ki nam jih ponujajo razni strokovnjaki.

Toda vsa tovrstna prizadevanja bodo zaman, kadar bomo naš sadovnjak s pestro sortno sestavo sadnih dreves prepuščali samevati. Tudi tak sadovnjak potrebuje postopno obnovo, vsakoletno nego in gnojenje z zrelem hlevskim gnojem ali pa doma pridelanim kompostom. Kadar se odločimo, da bomo senožetni sadovnjak pomladili ali pa na novo posadili, je pomembna pozornost, ki jo posvetimo pripravi tal. Pri izbiri sort se odločajmo le za tiste sorte, katerih sadike so bile vzgojene v naši bližini. Take rastline so prilagojene na naše rastne in klimatske pogoje. Ni dobro posegati po sortah, ki so preveč občutljive na tipične bolezni kot so: škrlup, jablanova plesen, sadna gniloba. Od starih sort so bolj občutljive na bolezni: rumena lepocvetka, kokosova oranžna reneta... Med odpornejšimi in okusnejšimi sortami pa so: boskopski kosmač, habertova reneča, šampanjska reneta, belka, tekli in carjevič. odporne pa so tudi: baumanova reneta, krivopecelj, gorenjska voščenska, bobovec, jakob lebel, mečurinka.

Sorte izberemo tako, da imamo jablane in hruške na voljo celo leto poleg jesenskega pridelka. Pri izbiri podlage je za stare sorte sadja primernejši sejanec. Ta je najboljše iz semen lesnike. Taka drevesa bodo potem višja, njihova življenjska doba bo daljša, imela bodo močnejše razvit

koreninski sistem z veliko močjo črpanja hranil iz tal. S tem bodo pridobila večjo odpornost, bolje bodo prenašala sušo, ne bodo potrebovala opore in ker bodo nudile več življenjskega prostora mnogim živalim bodo razširile ekosistem. Naši predniki so za te sorte uporabljali enovrstno sajenje, kar je omogočilo boljše osvetlitev in bolj zdrave rastline. Višja debela zmanjšajo nevarnost glivičnih bolezni, omogočajo lažjo košnjo in prijeten oddih v senci. Njihova slabost pa je v zamudnejši rezi, oskrbi in obiranju. Taka drevesa dokaj pozno zorijo. Pomagamo si s tem, da jih bolj upogibamo, kot rečemo. Izmenično rodnost preprečimo s poletno rezjo, redčenjem in dobro oskrbo tal. Pod visokimi drevesi imamo lahko veliko in cvetočo podrast, ki nudi hrano in življenjski prostor mnogim koristnim živalim. Z metuljicami bogata podrast nudi sadnemu drevju humus in dušik. Poprečno je potrebno 50 kg organske snovi na ar sadne površine letno. Mulčenje v takih sadovnjakih ni potrebno. Velika meddebela razdalja ugodno vpliva, da se bolezen na škodljivce ne prenaša iz drevesa na drevo.

Danes vam predstavljamo hruško - TEPKO in jablano - TEKL. Obe sorti, hruška in jablana sta se do danes ohranili v Mislinjski dolini.

TEPKA

Drevo je staro približno 60 let in raste 650 metrov nad morjem.

Hruška raste počasi in ne preveč bujno. Drevo je srednje visoko, piramidaste oblike. Cveti v prvi polovici maja. Cvetovi so šopasti in bujni. Rodi izmenično. Sorta hruške je primerna za hladnejša in vlažnejša tla. Prijajo ji tudi hribovite lege. Zori konec septembra in je uporabna 2-3 tedne. Plod je droben, s premerom 3 cm, ima dolg pecelj in ravno mušico. Barva plodu je temnozelen, ko je zrela se pojavijo tudi pege. Meso je bele barve, okus ploda je

trpek in žameten. Primerna je za sušenje, uporablja se lahko kot jedilna, večinoma pa jo uporabljamo za predelavo v hrškovec. Plod ne počaka dolgo. Tepka je izredno zanimivo drevo in eno izmed zelo redkih. Zanj se zanimajo tudi Američani.

TEKL

Drevo raste na nadmorski višini 570 metrov. Staro je čez 50 let.

Raste zelo bujno. Krošnja je okrogle oblike. Cveti v drugi dekadi maja. Cvetenje je izredno obilno. Oplodnja je dobra. Rodi skoraj vsako leto. V dobrih letih drevo rodi tudi čez 400 kilogramov jabolk.

Zori v drugi dekadi oktobra. Dobro prenaša transport in počaka v kleti do začetka poletja.

Plodovi so rednje debeli. So ploščato okrogle oblike. Osnovna barva je zelena, na sončni strani pa nekoliko rdeče nadahnjena. Plodovi so občutljivi na škrlup. Uporablja se predvsem za predelavo, saj daje zelo kakovosten jabolčnik.

Mogoče se še premalo zavedamo pomena, ki ga ima zmerno uživanje jabolčnika. Znano je, da koristi sladkornim bolnikom, da njegove kisline pomagajo pri prebavi hrane. Seveda ga moramo uživati v primernih količinah. Njegovo pretirano uživanje nam lahko škodi zaradi vsebnosti metila.

Torej brez pretiranih skrbi, na zdravje!
Matej Skrivarnik

ČRNI VRH DOSTOJNO OBELEŽEN

Še do nedavnega je najvišji vrh Pohorja obiskalo bore malo planinskih pohodnikov. Čeprav v njegovi neposredni bližini poteka slovenska planinska transverzala, je na sam vrh zavilo bolj malo obiskovalcev. Že sama označba poti, ki skrene iz planinske transverzale, je bila slaba, poleg tega pa je sam vrh označeval le neugleden kup kamenja in vanj zasajena lata.

Danes je povsem drugače. PD Mislinja je že pred leti postavilo lično znamenje - železno skulpturo, ki jo je izdelal domačin kipar in zdravnik dr. Lojze Pogorelec. Prav tako so markacijsti dovolj dobro označili pot, zato je bilo v Inaskem letu v vpisno knjigo, ki je shranjena v skrinjici ob znamenju, vpisanih preko 2000 obiskovalcev.

Ko sem se zadnjič povzpela na sam vrh 1543 visokega očaka, mi je družbo delal triletni sin, kar dokazuje, da lahko vrh doseže še tako razvajeni sprehajalec.
T.M.

KATICA PEČOVNIK *ruženiška grofica*

*Sem rojena v planini,
sedaj živim v dolini,
v ulici Planinski dve,
moj Miha čaka me,*

To dobrodušno preprosto ženičko sem spoznal na neki prireditvi v dolini, ko je svojo vlogo raznih poklicev odigrala odlično, bolje kot vsaka šolana igralka. Najprej se je pojavila na odru kot kandidatka za poslanko ter z blagimi bodicami in obljubami grajal vse napake ter nepravilnosti in dokazovala, da bi z bolj preudarnimi ukrepi ter več poštenosti ter z manj prevar in kraj lahko ustvarili raj že tu na zemlji. Na odru se je pojavila še v vlogi gledališke igralka, kmetice, športnice, gasilke, pastirice in še kaj. Pometla bi z vsemi napakami, ki rušijo pošteno življenje.

In prav to Katico želim predstaviti našim bralcem. Povedala mi je, da ji je zibel stekla kot tretji med osmimi otroki na Bibovnikovi domačiji visoko pod vrhom Pohorja. Čeprav je bila kmetija majhna in na njej povečini ženske, so nam starši vsem privzgojili ljubezen do kmečkega dela in zemlje. Tudi s košnjo po bregih ji ni bilo prizanešeno in prav spretno je tekmovala z vsakim koscem. Prijela je za vsako delo, ki ga je bilo potrebno opraviti. In ob vsakem prostem trenutku je šla tudi v dnine k bližnjim in bolj oddaljenim kmetom, da si je prislužila kak tolar. Ker je bila skromna in družabna, so jo povsod radi imeli.

Še je povedala, da v tistih trdih časih ni bilo toliko priložnosti, da bi se otroci z vrh planin šolali v mestih ali globoko v dolini, pa je imela vseeno prijetno mladost, ko so

Katica Pečovnik z možem Miho - Foto: L. Mori

si mladi ob vsaki priložnosti ali pa tudi med delom zapeli. In to dekle je zasledil Grofov Miha iz doline, prav tako iz številne družine, kjer je odraščalo devet fantov in tri dekleta. Ko so ljudje zvedelo za njuno ljubezen, so jo dražili: "Hi, zdaj boš pa grofica in fina gospa!" Fant je bil z manjše kmetije, kjer se reče pri Grofu. Tu v dolini se je zaposlila in ob prostem času kuhala po številnih sedminah in ohceti, kjer je svojo družabnost in talent za nastope na prireditvah še izostrila.

Katico sem tudi vprašal, kako so jo zvabili na oder! "Ja, v načrtu so imeli eno smešno igro, pa so pogruntali, da bi prav jaz bila primerna za to vlogo, čeprav nisem bila več rosno mlada ter brez vsakih tovrstnih izkušenj. Ko pa sem to vlogo uspešno odigrala, me niso več pustili na miru." Tako vidimo, da tudi preprosta žena in mati brez visokih šol in diplom lahko veliko da ljudem in jih razvedri. Vsi, ki Katico poznamo, ji želimo še veliko veselih in lepih nastopov na razvedrilnih ter drugih prireditvah.

Ludvik Mori

STRELCI S PASKEGA KOZJAKA

Čeprav je praznovanje velike noči že za nami, pa z veseljem objavljamo tole sliko, katero smo posneli na Paškem Kozjaku. Tako kot vsako leto za veliko noč, so tudi letos tamkajšnji fantje ob vstajenski procesi streljali z možnarji.

Tekst in foto:
F. Jurač

IVAN KRAJNC - NAPEČNIK 70 LET

V soboto, 1. februarja tega leta, ravno na njegov rojstni dan, smo se zbrali v krogu družine in ožjih sorodnikov ter prijateljev in proslavili Ivanov jubilej, 70-letnico življenja.

1. februarja leta 1927 mu je zasvetila luč življenja in stekla kmečka zibelka na Napečnikovem domu, kot 9. otroku v tej družini. Že mlad fant je moral prijeti za trdo kmečko delo in kaj kmalu je moral poprijeti za konjske vajeti in prevažati les v dolino. Nobena zima mu ni bila prehuda, nobena pot prestrma, vsak hlod ali drvo je spravil na pravo mesto.

Tudi njemu ni prizanesla druga svetovna vojna. Še ne osemnajstletni je šel v partizane in se srečno vrnil leta 1947 v svoj rojstni kraj.

Spet je moral poprijeti za trdo kmečko delo. Leta 1955 si je izbral svojo izvoljenko Lenko, prevzel kmetijo in zaoral nove ledine. Težko prislužen denar pris pravilu lesa je skrbno vlagal v obnovo domačije in nabavo strojev tako, da je eden prvih dobil traktor, ki mu je zamenjal konje za spravilo lesa.

Leta 1975 smo se Perničani odločili za oddajo mleka. Ivan je takrat prevzel odgovornost, da ga bo pobiral in prevažal do zbiralnice Gortina. Polnih 22 let že opravlja to dolžnost in niti en dan ni ostalo mleko na cesti. Proizvajalci mleka smo zadovoljni z njegovim delom in mu želimo, da bi mleko še dolga leta srečno prevažal.

R. Krajnc

STARE RODOVINE SE PREDSTAVLJAJO

Ljudje smo kot drevje v gozdu, ki se bori za obstoj, sili za soncem in zrakom kvišku, s koreninami pa se krčevito oprijemlje kraja, kjer je vzklilo. Ko pa se zakorenini, si najde hrano še v tako borni in skopi zemlji. Iz takih dreves se razvijejo pravi viharjari, ki kljubujejo vsem zimskim viharjem in vremenskim neprilikam stoletja dolgo. Ravno tako je z ljudmi. Bolj kot so se morali boriti za svoj obstoj in življenjski prostor, trdneje so se oprijeli svoje rodne grude, v skrbi za svoje naslednike in potomce.

Ena takšnih trdoživih in samorastniških družin je bila tudi Krivonogova družina iz Razbora, katere družinsko drevo sta posadila pred natanko sto leti ded in babica, Franc Triplat in Magdalena Ravnjak, začetnika Triplat-Krivonogove rodovine.

Oče Franc se je rodil v Spodnjem Razboru pri Knežarju leta 1871. Ker mu je oče kmalu umrl, se je njegova mati poročila drugič in Franc je bil kmalu z malo doto odpravljen od doma. Šel je za kruhom in zaslužkom, kar je našel v Plešivcu pri takratnem graščaku Plešivčniku, ki se je takrat ukvarjal na svojem veleposestvu še samo s poljedelstvom, živinorejo in ovčerejo ter je potreboval veliko hlapcev, dekel in drugih delavcev. Ker je bil Franc priden in vesten delavec, je dobil službo voznika in v oskrbo konje ter delo z njimi.

Tu se je spoznal s svojo bodočo življenjsko sopotnico Magdaleno Ravnjak, rojeno leta 1876 pri Šiserniku pod Uršljo goro. Tudi ona je morala, kot hčerka skromnega hribovskega kmeta s številno družino, kmalu za delom in zaslužkom, kar je tudi našla v bližnjem Plešivcu kot kmečka dekla, za vsa dela na polju in v hlevu. Tu sta začela načrtovati svoje poznejše skupno življenje in leta 1897, septembra meseca, ju je v razborški cerkvi poročil domači župnik Franc Klepač.

Najbolj sta si želela lastnega doma in ognjišča, za sebe in za nastajajočo družino. Ta želja se jima je izpolnila, ko jima je dal plešivški gospodar v najem in oskrbo Krivonogovo domačijo, ki jo je kupil od zadnjega pravega lastnika leta 1895 in je bila takrat prazna. Tu, na tej mali gorski kmetiji, pri Krivonogu, pod obronki Uršlje gore in Plešivca sta potem mlada Franc in Magdalena Triplat pred sto leti pričela

gospodariti, si ustvarjati družino in jo vzgajati ter skrbeti zanjo. Njun zakon in življenje je bilo samo delo in nenehen boj za vsakdanji kruh in za obstanek zase in svoje otroke. Peščene in rodne njive so dajale le malo pridelka, zato je moral Franc še dalje delati za plešivškega gospodarja, Magdalena pa je pridno gospodinjila in skrbela za dom, moža in otroke. Bila je deležna iste usode kot vse kmečke žene in matere v tistih časih: nenehno delo in skrbi, rojevanje otrok in skrb zanje.

Tudi zakon Franca in Magdalene Triplat je bil blagoslovljen z obilnim potomstvom, saj je mati Magdalena rodila kar 11 otrok, od katerih pa so jima umrli kar 4 sinovi že v rani otroški dobi, stari od enega do dveh let. Vse te tegobe in nesreče pa niso skalile njunega srečnega zakona, razumevanja in poguma za nadaljne življenje. Najtežja so bila leta prve svetovne vojne. Franc je prebil cela 4 leta nekje na ruski, pozneje pa na soško fronti. Po končani prvi svetovni vojni pa so se morali tudi njuni otroci - to je štirje sinovi in tri hčere začeti pripravljati za samostojno življenje, si ustvarjati svoje družine in domove. Začeli so zapuščati starše in rodno Krivonogovo domačijo. Tako so poleg družinskega debela Triplat nastale še veje Plesnik, Jug in Krivec - Veit, kot potomci treh Krivonogovih hčera. Za ostarele starše in domačijo pa je prevzel skrb sin Ivan, ki je ostal doma. Našel si je pridno ženo, sosedovo hčerko, Molakovo Angelo, ki mu je stala zvesto ob strani, pomagala skrbeti za starše, dom in družino, ki je nastajala.

Toda usoda ga je kmalu po koncu druge vojne neusmiljeno udarila, ko mu je umrla žena Angela in ga zapustila z malimi otroci sredi najlepših načrtov in sanj za bodoče življenje v svobodni domovini. V skrbi za nedorasle otroke se je poročil drugič v Podgorje, na kmetijo k Visočniku, kjer je gospodinja Terezijo doletela ista usoda, da ji je vojna vzela moža in je posestvo ostalo brez gospodarja. Tu na Visoški kmetiji je potem Ivan dobro in uspešno gospodaril še 22 let. Vendar pa rodne Krivonogove domačije in prve družinske sreče, ki jo je tam doživljal, ni mogel kljub dobri in razumevajoči ženi Tereziji nikoli prav pozabiti. Umrl je star komaj 62 let, ko se je na lovu ponesrečil

in je pokopan na podgorškem pokopališču.

Tudi ostali člani Krivonogove družine so doživeli vsak svojo življenjsko zgodbo. Najstarejši sin Luka je našel delo in kruh v mežiškem rudniku. Svojo življenjsko sopotnico si je našel v Javorju pri Kavniku. Poročil se je z domačo hčerko Verono, ki ga je zvesto spremljala skozi dobre in slabe čase, medvojna preganjanja in povojne težka leta. Dom in družino sta si ustvarila v Mežici, kjer danes živijo njuni otroci, vnuki in pravnuki. Bila sta dobra človeka, priljubljena pri svojih otrocih, sorodnikih in znancih in danes že oba počivata na mežiškem pokopališču.

Manj sreče v življenju je imel drugi sin Franc, rojen 1905 leta. Ko je odslužil vojaški rok v stari Jugoslaviji, se je aktiviral v orožniško enoto, kjer je služil do kapi-

(nadaljevanje na 12. strani)

Krivonogova družina iz Razbora
Zgoraj: Oče Franc, roj. leta 1871 in mati Magdalena, rojena leta 1876

Spodaj: Sinovi po starosti: na desni sin Luka, roj. leta 1900, drugi je sin Franc, roj. leta 1905 - v orožniški uniformi, tretji je sin Ivan, rojen leta 1906 - stoji v sredini, četrti pa je sin Jože, rojen leta 1909 - stoji na levi strani.

Na sliki manjkajo tri hčere: Marija, roj. leta 1898 - poročena Plesnik, Antonija, roj. leta 1902 - poročena Jug in Angela, roj. leta 1914 - poročena Krivec - pozneje Veit.

(nadaljevanje z 11. strani)

tulacije. Po kratkem času, ki ga je prebil doma pri starših, so ga Nemci prisilno mobilizirali v njihove orožniške vrste. Padel je v zadnjem letu vojne nekje v Nemčiji, star komaj dobrih 40 let. Kje natanko je padel in kje počiva njegovo truplo, niso užaloščeni starši, bratje in sestre nikoli izvedeli. Domačemu kraju je ostal zvest samo najmlajši sin Jože. Delo in kruh je našel v domačih plešivških gozdovih. Leta 1937 se je poročil z Marijo Smolnikar iz Trobelj, pridnim in skromnim dekletom, ki je prišla služiti za deklo h kmetu Verjanšku v Plešivce.

Žal tudi njima ni bilo usojeno dolgo skupno življenje. Že po osmih letih zakona, kmalu po koncu druge vojne, leta 1945, ravno ko sta pričela gospodariti na Grobelskem posestvu in načrtovati življenje v miru, je umrla in ga zapustila samega z otroci. Tudi on si je moral, kot njegov brat Ivan, kmalu poiskati novo gospodinjstvo in ženo ter mater svojim otrokom. Leta 1946 se je poročil z Marijo Pačnik, delavsko hčerko, ki mu je bila zvesta žena in ljubeča mati njunim otrokom še 25 let njunega zakona. Tudi ona dva sta že umrla, oče Jože v svojem 80. letu, mati Marija pa v 70. letu starosti in počivata na razboškem pokopališču.

Ded in babica, Franc in Magdalena Triplat, pa sta potem, ko sta ostala sama, prišla živeti k nam v Razbor k Pistotniku, kjer je dedi Franc umrl leta 1947, ravno ko bi bila lahko z ženo Magdaleno obhajala zlato poroko. Babica Magdalena pa je preživela moža še za 15 let. Tudi ona dva sta našla svoj večni mir na razboškem pokopališču. Obeh se spominjamo z ljubeznijo in hvaležnostjo, posebno babice Magdalene, ki je bila nam najboljša babica in prababica, kar jih je lahko bilo. Meni in moji ženi in najim otrokom je bila v tistih težkih poveljnih letih vedno v veliko pomoč, tolažbo in zatočišče, zato se je še danes radi spominjamo in obiskujemo njun grob, kadar je le mogoče.

V sto letih se je deblo družinskega drevesa Triplat, ki sta ga leta 1897 posadila mlada Franc in Magdalena, graščinska hlapec in dekla v Plešivcu, razrastlo v mnoge veje in poganjke, ki segajo daleč čez meje rodne kraja Razbora, koder danes živijo njuni potomci že tretje in četrte generacije. Naša dolžnost je, da se ju spominjamo in njun spomin prenašamo tudi na naše naslednike.

Rudi Rebernik

KMETIJSTVO

KUHARSKI TEČAJI ZA KMEČKE ŽENE

Delovno vzdušje na enem izmed tečajev v Mislinji

V najljubšo obliko izobraževanja kmečkih žena sodijo prav gotovo tečaji, kjer se žene in dekleta naučijo praktičnih znanj iz gospodinjstva. Razdeljeni so v več tematskih sklopov in tako smo v mesecu februarju pričeli z enodnevnimi tečaji priprave rezkov in prilog. Tečaj je bil v sredo, 19. februarja 97 v Šmartnem ter 20. in 21. februarja v Mislinji. Skupaj pa ga je obiskalo 43 žena. Tečaje je vodil učitelj praktičnega pouka na Srednji gostinski šoli v Slovenj Gradcu, g. Janez Komar.

IZLET V TERME ZREČE

Udeleženke izleta v Terme Zreče

Da kmečke žene poleg dela poskrbijo tudi za sprostitev in zdravje, priča tale posnetek. Nastal je 18. februarja 1997 pred Termami Zreče, kjer je bilo za žene organizirano kopanje. V sklopu enodnevnega paketa nam je zdravilišče poleg kopanja in kosila organiziralo tudi zdravstveno predavanje dr. Lovšina z naslovom: "Menopavza, osteoporoza in zdravo življenje". Izleta se je udeležilo 30 žena.

Tekst in foto: Danica Onuk, inž. kmet.

Skrbni lastniki odstranijo stara drevesa in pomladijo sadovnjak

Lepo urejen sadovnjak je ponos vsakega lastnika

DELO V SADOVNJAKU

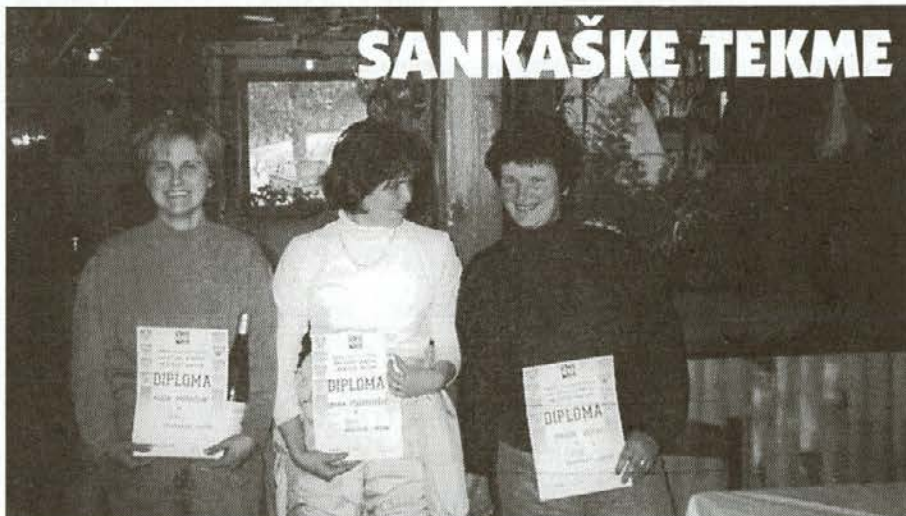
Prezgodnjo toploto v mesecu marcu je povzročil dokaj dolgi, toplotni val v tem mesecu. Drevje je kar poglajalo prve nastavke popkov. Kakor pravi slovenski koledar, je mesec marec namreč sušec in za travnate površine je manjkalo vlage. Travniki še torej niso ozeleneli tako, kot bi bilo potrebno. Ker je bilo tako toplo je delo kar priganjalo k prvim opravilom v sadovnjaku.

Pričeli smo obrezovati drevja, prirezovati žive meje in ljudje so opravili že prve posevke na vrtu. Nekateri sadovnjaki so dobili kar lep izgled, prav tako pa je bilo potrebno odstraniti tudi stara drevesa in razmisliti o nasaditvi novih ali pa opustiti sadovnjak ter vzpostaviti travnate površine. Stare sorte, ki so najbolj kljubovale boleznim in vremenskim razmeram na našem področju počasi izginjajo, nadomeščajo pa jih nove sorte, ki sicer dajejo

okusnejši sadež, vendar so bolj podvržene raznim boleznim. Glede na področje, kjer živim, pa moram ugotoviti, da je področje Mislinje, ki leži na nadmorski višini skoraj šesto metrov, le najbolj primerno za proizvodnjo industrijskega sadja in manj kvalitetnih sort, najsi bodo to jabolka ali hruške. Nekateri posamezniki se trudijo, da bi vzgojili tudi žlahtnejše sorte sadja, ki bi bile za domačo ozimnico. Snežne padavine konec marca bodo dale nove vlage zemlji in rastlinam, da bodo lažje rastle, nekoliko pa bodo omrznili prvi poganjki.

Nekako v naši navadi je, da imamo okrog hiš nasajeno sadje, s katerim se ukvarjamo in ga negujemo. Prijeten je občutek, stopiti po napornem delu v sadovnjak, kjer brenčijo čebele, kjer te cvetovi navdajajo z občutkom, da bo sadje dobro obrodilo, ko ugotovimo veliko cvetnih nastavkov v pomladnem času. Še lepše pa je, ko lahko v jeseni kar z drevesa utrgaš sadež, ki ti je všeč in ki je pridelan s trudom tvojih rok.

Tekst in foto: Rado Jeromel

Podelitev priznanj najhitrejšim pri Ošvenu

Prvo soboto v februarju je bilo pri Ošvenu spet veselo. Takrat je namreč DK Mežiške doline organiziralo sankaske tekme za vse članice društva ter njihove družine. Okrog 60 udeležencev se je na to sončno soboto poglajalo s sanmi po stari ošvenovi gozdni poti v dolino. Tekmovanje je potekalo v treh kategorijah: ženske, moški in otroci. Najhitrejša med ženskami je bila Lenka Podojstršek, Marjan Štajner je zasedal prvo mesto med moškimi, Helena Podgoršek pa v kategoriji otrok. Prvovrščeni so prejeli

praktične nagrade ter priznanja. Po tekmah je bilo kosilo pri Ošvenu ter družabno popoldne. Za dobro voljo je skrbel harmonikaš Alojz.

Po uspešno zaključenem zimskem srečanju kmečkih družin, si lahko samo zaželimo še več takšnih prireditev. Izražena je bila celo želja, da bi v bodoče organizirale regijske zimske športne igre kmetic. Kaj pravite na to idejo ve, ki ste članice društev Dravske ter Mislinjske doline?

Mentorica: C.A.

5. REGIJSKI KVIZ "MLADI IN KMETIJSTVO"

V soboto je v kulturnem domu v Kotljah potekal 5. regijski kviz "Mladi in kmetijstvo". Organizatorja letošnjega tekmovanja sta bila kmetijska svetovalna služba, enota Ravne na Koroškem ter Društvo podeželske mladine Mežiške doline. V znanju se je tokrat pomerilo osem ekip iz Dravske, Mislinjske ter Mežiške doline. Ponovno je največ znanja pokazala ekipa z Stražišča nad Ravnami, katero so zastopali Cirila Konečnik in Martina ter Dani Merkač. Drugo in tretje mesto so zasedli mladi kmetovalci in kmetovalke iz Dravograda. Vse ekipe so prejele priznanja in praktične nagrade. Za prva tri mesta pa so najboljše prejeli tudi pokale. Seveda ima zmagovalna ekipa pred seboj težko nalogo, kajti Koroško bo zastopala na državnem kvizu, ki bo 22. marca v Vidmu ob Ščavnici. Želimo jim veliko sreče ter uvrstitev na najvišje mesto. Še vedno pa drži pravilo, da je važno sodelovati, ne pa zmagati. Uradni del tekmovanja so popestrili mladi koroški glasbeniki. Po končanem uradnem delu in večerji je potekal družabni večer s plesom. Zabaval nas je ansambel Koroški jeklarji. Prireditve je uspela in prav je, da se na koncu zahvalim vsem, ki so kakorkoli prispevali k temu. Predvsem gre zahvala upravnemu odboru DPM Mežiške doline, vsem nastopajočim ter sponzorjem, kateri so prispevali nagrade za tekmovalce.

Mentorica društva: C.A.

NALEZLJIVE BOLEZNI OGROŽAJO ČLOVEŠTVO

7. APRIL - SVETOVNI DAN ZDRAVJA

1997

Letošnji 7. april - Svetovni dan zdravja - je namenjen nalezljivim boleznim, ki ogrožajo človeštvo.

Pretekla stoletja so prinesla v področje nalezljivih boleznih veliko sprememb, saj so nekatere bolezni, ki so prej zahtevale krvavi davek, popolnoma izginile z našega planeta (npr. črne koze), druge pa so bile skoraj odpravljene. Take uspehe je medicina doživela z uporabo učinkovitih cepiv, sistematičnega cepljenja in zaradi preprečevanja nalezljivih boleznih z drugimi ustreznimi epidemiološkimi ukrepi.

Vendar pa je napačen občutek, da smo kos nalezljivim boleznim, saj nas pojav novih in ponoven pojav že znanih nalezljivih boleznih vedno znova prepriča, da je pred nami še dolg boj in da prese- nečenja na tem področju niso nič novega.

Sodobne mikrobiološke, virološke in imunološke metode so pripomogle k uspešnemu zdravljenju nekaterih boleznih. Vendar pa so na svojem uničevalnem po- hodu nove bolezni kot npr. AIDS, HE- MORAGIČNA MRZLICA TIPA EBO- LA, HEPATITIS C; skupno število v zad- njih dvajsetih letih je že preseglo trideset novih in zelo nalezljivih boleznih. Proti tem boleznim pa se zaenkrat še ne mo- remo uspešno postaviti, saj zanje ni ne zdravila ne cepiva.

Poleg novih so se z vrtoglavo naglico in neslutnimi zdravstvenimi in material- nimi posledicami začele v mnoge dele sveta vračati nekatere bolezni, kot sta malarija in tuberkuloza, druge spet, ki so v preteklih letih že skoraj upadle, pa se ponovno pojavljajo v svetu (kuga, davica, meningokokni meningitis, rumena mrz- lica, kolera).

Antibiotiki, ki so bili še pred desetletji rešilna luč za prenekatero nalezljivo bo- lezen, so v današnjem času že velikokrat brez koristi. Njihova množična in večkrat pretirana uporaba je povzročila odpornost bakterij proti antibiotikom. Zaradi manjše učinkovitosti zdravljenja z antibiotiki vedno več ljudi potrebuje bolnišnično zdravljenje, hospitalne dobe se daljšajo, stroški zdravljenja naraščajo, daljšajo se odsotnosti z dela in tudi absenzem v šolah raste.

Razlogi za pojav novih boleznih in po- novni pojav že znanih boleznih so raz- lični:

- * porast mednarodnih letalskih prevo- zov in s tem hiter prenos okužb s celine na celino
- * rast velemest z visoko gostoto prebi- valstva in z neustrezno sanitarno ure- ditvijo ter pomanjkanjem zdrave pit- ne vode
- * uničevalno poseganje človeka v na- ravo (npr. uničevanje gozdov, posegi v naravno okolje mrčesa in s tem tveganje novih okužb)
- * blagovne menjave in spremembe v pridelovanju, predelavi in prometu hrane.

Zaradi zmanjšanih sredstev za javno zdravstvo tako v razvitem kot v neraz- vitem svetu ostaja pojav novih nalezljivih boleznih neodkrit, dokler ni njihova razšir- jenost že usodna (npr. HIV). S hitrim od- krivanjem nalezljivih boleznih je možno marsikatero epidemijo in pandemijo zmanjšati ali celo preprečiti.

Vse večja nevarnost za zdravje člo- veštva, ki izhaja iz pojava nalezljivih bo- leznih, je pogojevala letošnje temo Sve- tovnega dneva zdravja "NALEZLJIVE BOLEZNI OGROŽAJO ČLOVEŠTVO -

NAGLO UKREPANJE - STALNA PRI- PRAVLJENOST", ki zavezuje posamez- ne države, da vzpostavijo stvaren pregled nad pojavom nalezljivih boleznih in nad ustanovami, ki vodijo nadzor nad temi boleznimi.

Pri nas, v Sloveniji, so to Inštitut za varovanje zdravja in njemu odgovornih devet regionalnih Zavodov za zdravstve- no varstvo, med njimi tudi naš na Rav- nah, ki se skupaj z Ministrstvom za zdrav- stvo zavzemamo za učinkovit nadzor in preprečevanje nalezljivih boleznih. Pri svojem delu se opiramo predvsem na Za- kon o nalezljivih boleznih iz leta 1995 in na mednarodne zdravstvene predpise.

In kot pravi generalni sekretar Sve- tovnih zdravstvenih organizacij v letošnji poslanici:

"Soočiti se moramo z dejstvom, da so nalezljive bolezni skupna grožnja, ki zahteva takojšnjo pozornost, zlasti v ča- su, ko se ljudej po vsem svetu zblizu- jejo zaradi mednarodnih potovanj in trgovine. Nalezljive bolezni ne upošte- vajo meja. Stopiti moramo skupaj v svetovnem merilu, da jih bomo lahko nadzorovali."

Zavod za zdravstveno varstvo
Ravne

POSTANI ČLAN TUDI TI!

KOROŠKO DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU

Ravne na Koroškem, Ob Suhi 11

je prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje občanov, katerega cilji so: poučiti ljudi, da se bodo znali nekaterim rakom ogniti ali jih zgodaj odkriti zaradi uspešnega zdravljenja.

Članom društva nudimo:

- več zdravstveno-vzgojnih knjižic in zloženek na temo onkologije
- zdravstveno-vzgojna predavanja v kolektivih - organizacijah na temo onkologije
- za članice društva edukativni pregled dojk
- člansko izkaznico v obliki žepnega koledarčka.

Posamično se lahko prijavite v vseh splošnih ambulantah zdravstvenih domov, kolektivno pa preko svojih predstavnikov v delovni organizaciji.

Letna članarina je 500 SIT.

Društvo ima na voljo tudi sožalnice, s katerimi se lahko namesto cvetja ali venca poslovite od pokojnika/ce, denar pa namenite za delo društva.

Izvršni odbor

PROMETNA VARNOST NA KOROŠKEM

DELOVANJE SVETOV ZA PREVENTIVO V KOROŠKIH OBČINAH

Na pobudo Uprave za notranje zadeve Slovenj Gradec je 25. marca 1997 v prostorih občine Ravne - Prevalje bil posvet na temo, kako s preventivo izboljšati varnost udeležencev v cestnem prometu.

K sodelovanju so bili povabljeni policisti na področju Koroške, ki so predstavili prometno varnost na Koroškem, ki je trenutno kar zadovoljiva, vendar se ne smemo zadovoljiti s sedanjim rezultatom in moramo strmeti za tem, da bi se to izboljšalo, je poudaril inšpektor Košir, ki je nanizal dosti podatkov in primerjav s področja prometa. Tudi načelnik uprave in svetovalec vlade v Slovenj Gradcu Drago Berden je svoja razmišljanja usmeril predvsem k preventivi, da ne bi bilo potrebno toliko ukrepov in predlogov sodniku za prekrške, oziroma mandatnih kazni, ki jih lahko na licu mesta izrečejo policisti. Na posvetu sta sodelovala tudi tajnik SPV Žlender in predsednik Vinkler, ki sta seznanila prisotne s sedanjim delovanjem SPS z uvedbo lokalne samouprave ter o akcijah v letošnjem letu.

Po predstavitvi statističnih podatkov in informacij s strani SPV se je razvila razprava. Ugotovljeno je bilo, da na koroškem področju najbolj delujeta le dva sveta za preventivo in vzgojo udeležencev v prometu in sicer v občini Mislinja in Slovenj Gradec, štirje takšni sveti pa so bili šele ustanovljeni konec lanskega leta in bodo šele v letošnjem letu začeli z delom. Pozvani so bili vsi župani, da v okviru

svojih pristojnosti imenujejo komisije za promet, v katerih naj bi delovali tudi sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Nadaljnje razprave so bile naravnane predvsem v to, da je potrebno preventivno uplivati tudi na osebe od petnajstega leta starosti, na primerno obnašanje udeleženca v prometu, prav tako na tiste, ki so v pridobivanju znanja za voznike ter na tiste, ki so vozniki, pa s svojim obnašanjem niso vzgledni. Kot namig je bilo rečeno, da naj bi tisti, ki so povzročitelji hujših prometnih nezgod in imajo za posledico pripor v času prestajanja kazni, stregli ponesrečencem v prometnih nezgodah.

Kot zaključek tega posveta je bila iznešena misel, da povezava med policijo in sveti za preventivo mora obstajati, da je potrebno uresničevati in dopolnjevati posamezne akcije preventivne narave tako s strani policije kot s strani svetov za preventivo. Bilo bi primerno pritegniti na takšen posvet tudi upravljalce cest in ustrezne inšpekcijske službe. V jesenskem času naj bo sklican krog ljudi ter naj se ugotavljajo učinki in izvajanja preventive med letom.

Tekst in foto: Rado Jeromel

Nekaj utrinkov z zimskega izobraževanja in aktivnosti kmečkih gospodinj v Mežiški dolini

Tudi tečaji so bili kar dobro obiskani. Posnetki so s tečajev kvačkanja ter krašenja tort na kmetiji Klemen nad Prevaljami. Mentorica društva: C. A.

OBNOVA CERKVE IN NOVE ORGLE

RAZBORČANI V NEKAJ LETIH OBNOVILI CERKEV IN DOBILI NOVE ORGLE -
DELALI KOT ENA DRUŽINA

Cerkev svetega Danijela na Razborju je obstajala že v začetku 17. stoletja, prvič pa je omenjena leta 1666. Leta 1714 je bila iz starotrske podružnice sv. Danijela v Razboru ustanovljena samostojna župnija v času ljubljanskega škofa Franca Karla 22. 7. 1744. na praznik sv. Marije Magdalene po ponovni prenovitvi zopet posvečena. V letu 1781 je mariborski graditelj orgel Simon Ostanič postavil nove orgle na šest registrov. Koliko so orgle stare ni znano. Znano pa je, da je leta 1815 bila cerkvena streha temeljito popravljena. Štiri leta kasneje je pogorelo župnišče in bilo brez pomoči zakonitih vzdrževalcev ponovno sezidano v času od leta 1820 do 1823. To leto, ko je bilo župnišče zgrajeno, je vihar zelo poškodoval cerkveno streho, za kar jo je bilo potrebno temeljito sanirati.

Leta 1841 je tedanji župnik Ivan Kalin dal postaviti mrtvašnico in atrij cerkve pozidati in restavrirati. V letih 1841 in 1842 so bila v cerkvi opravljena še druga pomembna dela; napravili so nove klopi, na novo izdelali prižnico, kipar je izdelal oltar Matere božje in sv. Jurija, izdelan je bil tudi nov božji grob. Za vsa dela je skrbel kipar Matej Podvršnik. Leto kasneje so v Razbor pripeljali 1634 kg težak zvon, ki ga je 30. 7. 1843 na čast sv. Danijela blagoslovil dekan Tomaž Raven. Dve leti pozneje pa so iz Ljubljane pripeljali še srednji zvon, ki tehta 945 kilo-

gramov in je posvečen Materi božji. Najstarejši je mali zvon, ki z ostalima ni popolnoma uglasen.

Leta 1860 je cerkev dobila križev pot, osem let kasneje pa so bile blagoslovljene nove orgle, ki so imele 14 registrov in pedal. Leta 1890 so postavili nov glavni oltar, tretjega julija leta 1894 pa je cerkev v Razboru dobila še četrti zvon, posvečen sv. Trojici, denar pa so zbrali domačini sami. Vse do leta 1939, ko so prepleskali notranjost cerkve se v cerkvi niso vršila pomembna dela. Leta 1944 so Nemci požgali župnišče, v katerem je zgorela vsa župnikova lastnina in cerkveni arhiv. Za veliko noč leta 1960 je v cerkvi prvič zagorela električna luč. Leto dni kasneje pa je Razbor hudo razdejalo neurje s točo, kakršne ni nihče pomnil. Razbila je 21 cerkvenih oken, poškodovala streho na zvoniku, notranjost cerkve pa je zalila voda. Streho na zvoniku so uspeli prekriti šele leta 1967, cerkev pa leto kasneje. Leta 1973 je bil v cerkvi položen tlak in nova oltarna miza, v letu, ki je sledilo pa so postavili novo spovednico. Pet let zatem je bila popravljena stolpna ura, leta 1984 pa je cerkev dobila ozvočenje in tabernakel za božji grob. V letu 1989 je bil urejen strelod na zvoniku, cerkev pa prekrita z bakreno pločevino.

Cerkev sv. Danijela na Razboru je ob svoji več stoletni zgodovini bila izpostavljena vremenskim nepravilnostim. Kot smo lahko razbrali iz kronike, so tam-

Cerkev sv. Danijela v Razboru

kajšnji župljani za njo lepo skrbeli jo popravljali in obnavljali. Temeljite priprave na temeljito prenovu cerkve pa so se pričele leta 1990. Cerkveni ključar Ivan Glasenčnik nam je o tem pripovedoval. "Iz leta v leto je zob časa načel fasado cerkve in da bi jo zaščitili pred nadaljnim propadanjem, smo začeli z obnovitvenimi deli. Obnovitvena dela smo zaupali mojstru Pelku iz Bleda, mi Razborčani pa smo opravili pri tem veliko dela. Skopali smo temelje okoli cerkve, da so se le-ti osušili, očistili velb in sklesali staro fasado. Ta dela so potekala nekaj let in z deli pri obnovitvi cerkve smo končali v lanskem letu. Lahko rečem, da smo Razborčani pri obnovitvenih delih cerkve bili res složni, kajti če ne bi bilo skupnega sodelovanja, bi do obnovitve cerkve še zdaleč ne prišlo. Tako pa smo ob tem dobili v cerkev tudi nove orgle, katere v cerkvi nismo imeli več kot 30 let. Ob tem velikem uspehu, ki smo ga Razborčani dosegli v teh letih, bi se rad zahvalil vsem domačinom, gospodu župniku Poldetu Koratu in seveda številnim sponzorjem, ki so nam pomagali s finančnimi sredstvi, da smo lahko to zahtevno delo pri obnovitvi cerkve in nabavi novih orgel uspeli realizirati. Čeprav bomo morali urediti še notranjost cerkve, smo veseli, da smo opravili to zahtevno delo in danes še z večjim veseljem prihajamo v cerkev ob nedeljah in praznikih k službi božji," pravi Ivan Glasenčnik.

Letošnji velikonočni ponedeljek pa bo vsem Razborčanom ostal v lepem spominu, ko je na slovesnosti mariborski škof dr. Franc Kramberger blagoslovil nove orgle in zunanost cerkve.

Cerkveni ključar Ivan Glasenčnik je škofa dr. Franca Krambergerja seznanil z večletnim trdom pri obnovi cerkve

Tekst in posnetka: F. Jurač

OBČNI ZBOR PLANINSKEGA DRUŠTVA

Planinsko društvo Slovenj Gradec se nedvomno ponaša z bogato tradicijo v svojem delovanju. V preteklosti so poskrbeli za izgradnjo kar treh planinskih postojank: Grmovškovega doma pod Veliko Kopo, koče pod Kremžarjevim vrhom in planinske postojanke na Uršlji gori. Ta je bila sicer kasneje prenešana v upravljanje PD Prevalje, prav tako pa je Grmovškov dom kasneje obnovila in z njim upravljala Lesna Slovenj Gradec v sklopu GTC Kope. Danes je ta dan v najem privatniku, veliko pa je pripomb na gospodarjenje in vzdrževanje tega objekta, odkar z njim gospodari privatni gostinec Turkuš.

O vseh teh problemih in še o marsičem drugem je tekla beseda na občnem zboru, ki je bil v koči pod Kremžarjevim vrhom. Glede nadaljnjega upravljanja te koče je na koncu prevladalo stališče, da se je v prihodnjem letu, ko poteče sedanja najemna pogodba, potrebno dobro pogovoriti, kako naprej, vsekakor pa mora ta koča ohraniti status planinske postojanke, ki pa se lahko smiselno uklaplja v nadaljni razvoj in oskrbo GTC Kope.

Dosedanji predsednik društva Tone Sušec je orisal delo društva v preteklem letu. Pohvalil je predvsem delo planinskih vodnikov, saj so v lanskem letu organizirali kar lepo število skupinskih pohodov v naše gore. Danes deluje v okviru društva 7 usposobljenih planinskih vodnikov, društvo pa ima tudi enega priznanega in registriranega gorskega vodnika. Duša pohodništva je nedvomno Ivan Hartman, ki vodi in usmerja tudi največ pohodov na zahtevneše planinske ture.

Tudi z organiziranim delom mladih v Alp klubu so zadovoljni. Vse več mladih se us-

Dosedanji predsednik društva Tone Sušec je v letu dni, kar je predsedoval društvu, veliko storil na področju organiziranosti in razvoja društva

usposablja v plezalni tehniki, v zadnjih letih pa so na najrazličnejših tekmovanjih v plezanju dosegali zavidljive rezultate. Za uspešno delo tega kluba je najbolj zaslužen njihov vodja Franc Tamše, ki je v vrste alpinistov pritegnil že marsikatero uspešnega mladega plezalca.

Na občnem zboru so izvolili tudi novega predsednika društva. Ta je postal Matjaž Areh, ki bo usmerjal in vodil društvo v naslednjem štiriletnem obdobju.

Ob koncu so podelili priznanja najbolj zaslužnim članom društva. Tako je dobila srebrni častni znak PZZ g. Joža Slatinek, bronastega pa Silva Potočnik, Štefan Merčnik, Marija Kac, dr. Darinka Hartman, Jožica Golšak, g. Berneker in Fridl Ješovnik.

Mirko Tovšak

Bronasti častni znak PZZ prejema Fridl Ješovnik iz rok novoizvoljenega predsednika

SLOVENIJA JE PLESALA V SLOVENJ GRADCU

V športni dvorani v Slovenj Gradcu je v soboto, 15. marca 1997, potekalo državno prvenstvo v latinskoameriških plesih za leto 1997.

Prvič so ga pripravili prizadevni organizatorji koroškega plesnega kluba Devžej iz Slovenj Gradca. Slovesno okrašena dvorana je bila pretesna, da bi lahko sprejela vse ljubitelje plesa s koroške regije in ostale Slovenije. Tribune so bile polne do zadnjega kotička - gledalcev je bilo na celodnevem turnirju preko 1500 - največ navdušenja pa sta požela člana, lanskeletna svetovna pravaka, Katarina Venturini in Andrej Škufca iz plesnega kluba Fredi iz Ljubljane. Drugi med člani je bil naš rojak Matej Krajcar s plesalko Jasno Koselj, ki nastopata za PK Urška iz Ljubljane.

Med koroškimi plesalci sta se uvrstila na prvo mesto med mlajšimi mladinci Matic in Lena Pavlinič, prav tako člana PK Urška. Prvi mesti sta si priplesala še dva para iz KPK Devžej Slovenj Gradec: med pionirji Tanja Lužnik - Primož Kos in med mlajšimi pionirji Diana in Sergej Slapnik.

Plesalci koroškega plesnega kluba Devžej iz Slovenj Gradca so bili na tem državnem prvenstvu zelo uspešni, saj se je med finaliste uvrstilo kar šest plesnih parov, med polfinaliste pa so priplesali štirje pari.

V kategoriji mlajših mladincev je imel KPK Devžej tri pare, tako da je bilo finale praktično koroško. Na drugo mesto sta se uvrstila Alja Cverlin Pušnik - Marko Soderžnik, tretje mesto je pripadlo paru Eva Gostenčnik - Vasja Kašnik, peto pa paru Tadeja Soderžnik - Matic Esih. Med starejšimi mladinci sta si četrto mesto priplesala Vesna Šošter in Tomaž Vrtar. Tudi drugi plesni pari (Darja Kotnik - Aleš Cokan, Špela Vodeb - Domen Slapnik, Tina Plešivčnik - Peter Peruš in Nastja Kotnik - Ivan Lapič), ki so tokrat prvič tekmovali v višjih starostnih kategorijah, so s polfinalnimi uvrstitvami izpolnili pričakovanja.

Med polfinaliste se je uvrstil tudi pionirski par Špela Blatnik - Nal Vute iz PK Karmen Ravne. Lahko rečemo, da Koroška postaja eno izmed središč plesa v Sloveniji.

Aleš Skrt

DOMINIK ZAKERŠNIK 1922 - 1997

Nemila usoda je posegla v Ramšakovo družino na Kozjaku pri Mislinji, kjer je mnogo prežgadol iz njihove sredine moža, očeta in dedija Dominika Zakeršnika. Tiho in mirno kot je živel, se je posloval tudi od nas.

Dominiku Zakeršniku je življenjska zibel stekla sedmega julija leta 1922 v Dovžah, kjer je preživil otroška in mladostna leta. Ni jih še dopolnil enajst, ko je izgubil očeta in z njim tudi očetovsko toplino, ki bi jo v istih letih najbolj potreboval. Že v otroških letih je kazal izredno veselje do čevljarstva, kar je bilo tudi vzrok, da se je v čevljarstvu našel. Potem, ko je ta poklic opravljal pri čevljarju Ivanju Razborniku v Doliču, je tu spoznal Ramšakovo Kristino, kateri je sedmega avgusta leta 1946 ponudil roko zvestobe in jo popeljal pred poročni oltar, kjer sta si zaobljubila zakonsko zvestobo. Na Ramšakovi kmetiji sta si uredila lepo zakonsko ognjišče, v njem pa so se njima rodile tri hčerke Danica, Majda in Štefka. Ko so tako leta trpljenja in garanja na Ramšakovi kmetiji minevala, se je v družino naselila bolezen in Dominika priklenila na bolniško posteljo. Ko pa zaradi bolezni ni mogel več opravljati dela na kmetiji, je kme-

tijo prepustil hčerki Majdi in zetu Niku leta 1981, ki danes z uspehom nadaljuje očetovo in materino gospodarsko pot Ramšakove kmetije.

Dominik Zakeršnik pa je bil tudi eden tistih, ki je doživljal težke čase druge svetovne vojne: leta 1942 je bil kot 20-letni fant mobiliziran v nemško vojsko, v kateri je ostal le nekaj mesecev, potem pa mu je uspelo, da je že leta 1943 pobegnil in prišel kot intendant med borce Zidankove brigade, v kateri je ostal vse do konca vojne in tako je v NOB nesebično in požrtvovalno doprinesel svoj delež na oltar domovine. Borčevsko delo pa je pokojni Dominik Zakeršnik nadaljeval tudi pozneje: preko 20 let je bil predsednik krajevnega odbora združenj borcev NOV v Doliču, član občinskega odbora Zveze borcev, aktivno pa je delal tudi v raznih organizacijah in društvih in bil več let občinski odbornik občine Slovenj Gradec, kjer se je vseskozi zavzemal za razvoj kmetijstva in za ostalih krajev. Kot kmet pa je Dominik Zakeršnik bil tudi ljubitelj narave - lovec lovske družine Dolič in napreden čebelar.

Kaj naj rečemo v zahvalo Dominiku Zakeršniku?

Hvala mu za vse, kar je v svojem življenju storil za vse in za vsakogar. Naj mu bo lahka domača gruda, ki jo je vedno znal ceniti in ljubiti.

F. Jurač

ANGELA GOLČMAN - MARŠNIKOVA MAMA 1911 - 1997

Na veliko soboto, dan pred veliko nočjo, so na pokopališču na Paškem Kozjaku pokopali Maršnikovo mamo, Angelo Golčman iz Kozjaka. Veliko pogrebcev od blizu in daleč je prišlo na njen pogreb, saj so jo kot skromno in pridno poznali daleč na okrog. 18. marca 1911 leta je na Čerjakovi kmetiji v Dovžah pri Mislinji uzrla luč sveta in vsa leta do svojih 24 let je preživljala doma na kmetiji. Leta 1935 pa se je poročila z Rudolfom Golčmanom, tako je tistega leta prišla na Maršnikovo kmetijo za gospodinjo. Ob trdem in težkem delu na Maršnikovi kmetiji, ki je pristojena v stmini Paškega Kozjaka je rodila devet otrok; šest sinov in tri hčerke. Ob trdem kmečkem delu jih je vzgajala skromno, a v srečnem otroštvu. Zato ni lepšega, kot spomin na otroška leta in spomin na materino ljubezen otrok, do katerih je bila vedno nasmejana in prijazna. Potem so minevala leta za letom

in otroci so zapuščali dom in si ustvarjali svoje družine. Najstarejši sin Avgust je ostal doma, ko je po smrti očeta leta 1970 nasledil kmetijo. Mama mu je bila vedno v veliko oporo vse dotlej, dokler ji niso pričele pešati življenjske moči.

Težak in hud udarec pa je Maršnikova mama doživela devetega avgusta leta 1989, ko je v jutranjih urah udarila strela v gospodarsko poslopje in v požaru so zgoreli tudi vsi stroji. Prav dobro se spominjam takrat njenih besed, ko je rekla: "Nesrečni smo, ali nas je res moralo tako prizadeti. Bog pomagaj, je že tako..." Maršnikova mama je bila ena tistih mater, ki nikoli ni poznala počitka in miru. Delala in gurala je do zadnjega. Zdaj na jesen življenja, ko bi lahko ob otrocih, vnukih in pravnukih uživala sadove svojega dela, pa je morala umreti.

Takšno, kot smo poznali Maršnikovo mamo Angelo Golčman, jo bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

F. Jurač

VIHARNIK izdaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, p.o. Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek. Urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek. Tehnični urednik: Bruno Žnidaršič. Naklada: 1700 izvodov. Tisk in dovršitev: CODA PRESS, Maribor, 1997. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje pet odstotni davek od prometa proizvodov.

VIKTOR TASIČ 1918 - 1997

Letos, 2. marca so zapeli zvonovi v slovo Viktorju Tasiču v fami cerkvi sv. Iljije pod Turjakom in podružnični cerkvi sv. Ahaca, kjer je pokojni bil tudi nekaj časa ključar. Bil je eden mnogih iz stare generacije kulturnikov, ki se je udeleževal vseh oblik javnega življenja, v svojem prostem času, posebno na kulturnem področju. Bil je peti otrok med trinajstimi iz kmetije z malo zemlje v današnjih Stražah. Preživel je toliko družino takrat ni bila šala, čeprav je bil oče odlični krojač. Viktor se je že kot mladenič vključil v fantovski odsek, pomagal je graditi kulturni dom in sodeloval je kot igralec v takrat zelo aktivni dramski skupini. Precej časa je po vojni predse-

doval kulturnemu društvu v Šent Ilju, pozneje, ko se je preselil v Mislinjo tudi prosvetnemu društvu Mislinja in tudi v drugih društvih v tem kraju. Vojna ga je odpeljala nasilno na vzhodno fronto, kjer je bil ranjen. Uspelo mu je pobegniti iz nemške vojske, med partizane v gozdove Pohorja. Po vojni se je zaposlil kot kretničar na železnici. Ker pa v Bosno, kamor ga je podjetje sililo, ni hotel, se je zaposlil pri gozdni upravi Mislinja, nato pa pri LIP do upokojitve. V tem času je bil predsednik elektrifikacijskega odbora, v pevskih zborih je bil basist, dolga leta tudi v pevskem zboru DU Mislinja. Z ženo Marijo sta vzgojila 5 otrok. Največji udarec zanj je bila izguba 35-letnega sina po njegovi neozdravljivi bolezni.

Takšnega, polnega volje do dela na vseh področjih in kot mirnega vaščana in sosedu se bomo hvaležno spominjali.

J. Krajnc

FRANC ODER 1912 - 1997

delu je bil vreden, natančen in dosleden. Še danes je lahko vzor mnogim poznejšim generacijam gozdnih delavcev. Franc Oder je bil tudi eden izmed zadnjih gozdnih delavcev, ki za delo še ni uporabljal motorne žage, pač pa je vsa delo opravljal z ročnim orodjem.

Leta 1968 je Franc Oder odšel v zaslužni pokoj. Dolgoletno delo v gozdu in dolge ure hoje na delo, obremenjen z vsem orodjem, sta ga utrudila, zato si je zaželel počitka.

Prikrajšano otroštvo in družinsko življenje ga je vseskozi gnalo, da bi si ustvaril družino in lasten dom. Zato je leta 1944 sklenil zakonsko zvezo z Verono Pačnik, ki mu je leto pozneje povila hčerko Ivanko. Vendar nesreča ni popustila, kajti žena mu je po porodu umrla. Spet je s hčerko ostal sam, vendar želja po "svojem" je še vedno ostala. Leta 1946 se je poročil z Verono Založnik in vsi trije so se s Kunejevega preselili na ženin dom v Glažuto k Cencu, nato pa l. 1952, v novo drvarsko kočvo v Zgornji Glažuti. Od tu naprej je začelo teči njegovo življenje bolj umirjeno in želja po lastni družini in domu se je začela uresničevati. Od tu je Franc zadovoljen hodil na delo, si povečal družino in poskušal dajati otrokom Ivanki, Zdravku, Branku, Stanku, Kristini in Sabini to, kar on v mladosti ni imel. S svojo pridnostjo in poštenostjo sta z ženo Verono vzgojila vse v marljive in poštene ljudi. Pri preživljanju številne družine je pomagala tudi žena Verona, saj je redila kravo in prašiče.

Tako, kot so otroci odrasli, so tudi odhajali. Počasi so si začeli urejevati svoje družine in domove. Skoraj sama bi ostala v Glažuti, če se ne bi leta 1971 preselila v dolino v Mislinjo, kjer sta dobila stanovanje. Žena Verona je še večkrat skočila na planino po kakšno zdravilno zelišče, Franc pa je na svojem stolu na vrtu užival spokojni mir in pri tem svojim 17 vnukom in pravnukom pripovedoval o težkem, a vendar lepem življenju v planini med pohorskim gozdovi.

Ivan Lekš

Večkrat je meril tudi les voznikom. Pri

KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENI GRADEC, CELSKA CESTA 7
TELEFON: 0602/42-341, 42-344, 43-193
TELEFAX: 0602/43-301

TOLAR na TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBRETNOSTNE MERE ZA HRANILNE VLOGE OD 1. APRILA 1997 DALJE

Vloge	Na mesec (31 dni)	Na leto
Vloge na vpogled, tekoči in žiro računi občanov (2%)	0.08%	1.00%
Žiro računi društev (1%)	0.08%	1.00%
Depoziti nad 31 do 61 dni (T+4)	0.96%	11.85%
Depoziti nad 91 dni (T+5), (D+5)	1.00%	12.39%
Depoziti nad 181 dni (T+6), (D+6)	1.04%	12.93%
Depoziti nad 1 leto (T+7.5), (D+7.5)	1.12%	14.00%
Kratkoročna posojila za kmete, člane zadrug (T+15)	1.82%	23.68%
Kratkoročna posojila za kmete, nečlane zadrug (T+16)	1.90%	24.76%
Zakonska zamudna obrestna mera (letni T+18)		25.55%

T je temeljna obrestna mera, ki jo za vsak mesec določi Banka Slovenije trenutno kot aritmetično povprečje indeksa rasti drobnoprodajnih cen za zadnje 4 mesece.
D je devizna klavzula, ki se izračuna kot razlika med srednjim tečajem Banke Slovenije za DEM na dan poteka vezave in na dan sklenitve vezave.

ZA RAZVEDRILLO

APRIL	SMREKAR ROBI	LJUDSKI OBIČAJ V BELI KRAJINI Z ZELENIJEM OKRAŠEN FANT	ERBUJ	OSEBNI ZAJMEK	VZKLIK	KRAJ PRI POSTOJNI
MURSKA SOBOTA		ZNAMKA TRAKTORJA PRISLOV KRAJA				
ŽILA ODVODNICA						
13. ČRKA ABECED	UROŠ LIPUSČEK KRANJ		PTICA SELIVKA, KI ODLAGA JAJCA V TILJA GNEZDA PTIC PEVK	IVAN TAVČAR	KALJ	KAZEN, GLOBA ZAMUDNE OB.
IVAN KRILOV		SKUPINE MOSTVA, TEAMI EVA LONGYKA				
ZELO KRATEK ČAS						
RADIUS	OŠEBA, KOT LIT, DRAMSKA UPOD. MANJŠA, V STRUGI TEKOČA VODA			DUŠIK MAČJI SAMEC		DOLG PREČEN DROG, PREČNIK
ANDREJ PEČENKO		KDOOR OBISKUJE, ODKRIVA RAZISKUJE PODZEM. JAME				
VATROSLAV OBLAK		KRAŠKI SVET Z NEBAVNIM VRČEM, DHOM ŽENSKO IME				
LAHKO IZHLEPEVAJOČ, BREZ TELESJA IN TEZE						
NEPOSREDA SPOROČILA O ČEN NOVEM					TONA	
AVTOR: ANICA HUDERNIK	VISTA LAHKEGA VESLJA, SPONTNEGA COLNA				AMPER	

V temnem grobu mirno spiš,
v srcih naših še živiš,
ni ure, dneva, ne noči,
povsod si v mislih z nami ti.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka
in pradedka

FRANCA ODRRA
iz Mislinje

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, sveče in za svete maše ter za izrečena sožalja. Iskrena hvala dr. Tilki Prevolnik in Majdi Zajc za vsestransko pomoč. Hvala vsem pevcem za zapete žalostinke, govorniku Ivanu Lekšetu za besede slovesa, godbi na pihala, g. župniku Tinetu Tajniku za pogrebni obred ter pogrebni službi Jerneja Završnika iz Sentilja.

Vsem in vsakomur iskrena hvala.

Žalujoci: žena Veronika, sinovi: Zdravko, Branko,
Stanko ter hčerke: Ivanka, Kristina in Sabina
z družinami

DAVČNE ŠTEVILKE

Ponovno pozivamo pisce, ki objavljate svoje prispevke v VIHARNIKU, da sporočite po telefonu (0602 43 332) ali pošljete pismeno svoje davčne številke na naslov uredništva VIHARNIKA.

Davčne številke potrebujemo za napoved dohodnine po zakonu o davčnem postopku. Brez davčne številke ne moremo izplačevati avtorskih honorarjev.

Uredništvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in brata

DOMINIKA ZAKERŠNIKA
Ramšakovega očeta iz Kozjaka pri Mislinji

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Hvala vsem sosedom prijateljem, znancem in botrinom, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih in vsem, ki so nam izrazili sožalje. Lepa hvala dr. Tilki Prevolnik in dr. Borutu Stravniku za večletno zdravljenje, dr. Vesni Hraševac in strežnemu osebju interrega oddelka slovenjegraške bolnišnice. Hvala sosedom hčerki Danice iz Sentjanža pri Dravogradu in sodelavcem Tovarne poštstva Pameče in Štefke iz Mislinjske Dobrave in sodelavkam iz slovenjegraške bolnišnice. Iskrena hvala lovčemu lovski družini Dolič za spremstvo na pogrebu, lovskemu oktetu iz Podgorja ter njegovemu vodji Tonetu Gašperju in cerkvenim pevkam iz Doliča za zapete žalostinke, govornikom F. Juraču, Stanetu Butolenu in Rihardu Kozjaku za ganljivo izrečene besede slovesa ob odprtju grobu ter praprščakom. Hvala tudi gospodu dekanu Tinetu Tajniku za pogrebni obred in pogrebni službi Jerneja Završnika iz Sentilja pri Mislinji.

Žalujoci: žena Kristina, hčerke Danica, Majda in Štefka z družinami, brat Matevž in sestre Rozika z družinami ter vnuki Robi z Matejo, Lidija, Mitja, Borut, Niko in Emil

REŠITEV VELIKONOČNE KRIŽANKE

vodoravno:

POTICA, SVETLANA, VELIKA NOČ JE PRAZNIK, ERIKA, U, SONGI, R, LOK, R, KRES, UJEDA, ICA, JE, AL, ENAČAJ, KI, ANKARA, JOTA, O, PRAG, KRAK, H, B, NIVO, PN, KAIRO, R, PU, OVES, EJ, AP-NO, PETIT, ČISTILEC, OSNI, NIŠA, N, TOČA, MURVA, ČR, IS, LA, POŠTEN, OK, AE, PONI, KRK, T, KLOVN, IRH, PA, S, L, O, SOČA, RT, POMLADNO CVETJE, HE, AR, OBE, ŠUNKI, IN, ZAJČEK, MA, S

geslo:

VELIKA NOČ JE PRAZNIK VESELJA IN SVETLOBE

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage
mame, babice, prababice
in sestre

MARIJE ODER
iz Tolstege vrha
pri Mislinji

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti ter ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Hvala sorodnikom in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali. Hvala osebju zdravstvenega doma Mislinja, posebno dr. Tilki Prevolnik in patronažni sestri Majdi Zajc. Hvala pevcem za zapete žalostinke, gospodu dekanu Tinetu Tajniku za lepo opravljen pogrebni obred in govorniku Marjanu Križaju. Hvala tudi pogrebni službi Jerneja Završnika.

Žalujoci: hčerke Micka, Urška, Anica, Tončka, Slavka, sinova Franc in Jože z družinami, snaha Štefka z družino, sestra Angela in Tilka ter brata Franc in Jože

V SPOMIN

Devetindvajsetega aprila bo minilo leto dni, od kar je preminila dobra sosedka, plemenita in skrbna žena, mati, babica in pridna gospodinja

MARIJA SLIVNIK

12. maja 1937 leta se je rodila na Hrastnikovi domačiji, 1957 leta pa se je poročila na Avtmanovo kmetijo, na kateri sta z možem Francem dobro gospodarila. Na novo sta postavila hišo, gospodarsko poslopje in še druge objekte. Rodila je dva otroka, za katere je lepo skrbela in ju vzgojila v dobra in poštena krajana Raduš. Njena nenadna smrt nas je vse globoko pretresla in nismo mogli verjeti, da je ni več med nami. Ohranili jo bomo v lepem in trajnem spominu.

Za njo globoko žalujejo: mož Franc, ki jo v svoji boleznini zelo pogreša ter sin in hčerka in štirje vnuki

d.d. **ZAVAROVALNICA MARIBOR**

PODRUŽNICA ZA KOROŠKO
SLOVENJ GRADEC

FRANCETOVA 7, 62380 SLOVENJ GRADEC
TEL. 0602 41-591, 41-813, 41-881, 41-882, FAX 0602 41-814

DA SMO VAM BLIŽE,
KO NAS POTREBUJETE:
TELEFON

080-19-20

PRVA BREZPLAČNA TELEFONSKA ŠTEVILKA
ZA NAROČANJE OBISKA
ZAVAROVALNIŠKEGA ZASTOPNIKA.

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ, IN MI Z VAMI

Gozdno gospodarstvo
Slovenj Gradec p.o.

specializirana
trgovina
za oskrbo
gozdarstva

ŽE PO ZVOKU SE PREPOZNA DOBRO VZDR-
ŽEVANA MOTORNA ŽAGA. ZATO JE POTREBEN
DOBER SERVIS. KMETIJSKA IN GOZDARSKA
OPREMA, MOTORNE ŽAGE, ROTACIJSKE KO-
SILNICE, MOTORNE KOSE, VITLI, JEKLENE VRVI
IN DRUGI IZDELKI, KATERE VAM NE BODO
SAMO PRODALI, AMPAK TUDI VZDRŽEVALI.

MOŽNOST KOMPENZACIJE Z LESOM.

SE PRIPOROČA:
GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC
TRGOVINA LES
KOROŠKA C. 68, 2360 RADLJE OB DRAVI
TEL. 0602 71 423, FAX 0602 71 239

Nudimo vam kvalitetne in hitre usluge servisiranja
motornih žag HUSQVARNA in JONSERED ter
kosilnic in motornih kos.

LB Koroška banka

LB Koroška banka d.d., Slovenj Gradec
Glavni trg 30, Slovenj Gradec, tel. 0602-49-111

SPOŠTOVANI!

ALI POZNATE PREDNOSTI, KI JIH VAM ZAGOTAVLJAMO, ČE NAM ZAUPATE VODENJE VAŠEGA ŽIRO RAČUNA?

ŽIRO RAČUN PRI LB KOROŠKI BANKI d.d. VAM OMOGOČA:

- RAZPOLAGANJE S SREDSTVI V ISTEM TRENUTKU, KO SREDSTVA PRISPEJO NA NAŠ ŽIRO
- RAČUN IN KORIŠČENJE SREDSTEV, KI JIH VI NAKAZETE VAŠEMU UPNIKU NA NJEGOV ŽIRO
- RAČUN V DOPOLDANSKEM ČASU SE ISTI DAN;
- ENAKOVREDNO OBRESTOVANJE VAŠIH SREDSTEV V PRIMERJAVI Z DRUGIMI OBLIKAMI NALOŽB
- VPOGLEDNIH SREDSTEV;
- MOŽNOST NAJETJA OKVIRNEGA POSOJILA;
- PREGLEDNOST VAŠEGA POSLOVANJA IZ NASLOVA OPRAVLJANJA DEJAVNOSTI, IZ NASLOVA
- IZPLAČILA DIVIDEND IN DRUGIH OBČASNIH PRIHODKOV;
- UGODNEJŠE OBRESTOVANJE VAŠIH POSOJIL;
- UPORABO DEPOZITNIH ENOT BANČNIH AVTOMATOV;
- MOŽNOST PREJEMANJA IZPISKOV IZ VAŠEGA ŽIRO RAČUNA PO POŠTI.

IN ŠE NOVOST OD 1. APRILA 1997 DALJE ZA VSE VRSTE POSOJIL

NIŽJE OBRESTNE MERE ŽE OD TOM + 8,90% LETNO.

VSE OSTALE INFORMACIJE BOSTE PREJELI V VSEH NAŠIH ENOTAH NA KOROŠKEM

Vaša banka LB Koroška banka d.d. Slovenj Gradec